

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-9452/2

Podgorica, 24.04.2025. godine

Za: MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA, Rimski trg 46, Podgorica

gospodinu, Niku Gjelošhaju, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu

Veza: Vaš akt br. 05-305/25-1589/1 od 02.04.2025. godine

Poštovani gospodine Gjelošhaj,

Povodom *Predloga programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga programa i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Predlog Programa će se usmeriti na dalji razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća i povećanje njihove produktivnosti, koja treba da doprinese stvaranju otpornije, konkurentnije i izvozno orjentisane privrede. Program obuhvata tri programske linije.

Shodno dostavljenom Predlogu i Izveštaju o analizi uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, za implementaciju Predloga programa za 2025. godinu potrebna su finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 3.500.000,00 € iz budžeta Crne Gore.

Sredstva u navedenom iznosu, potrebna za sprovođenje Predloga programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu, obezbijedena su Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu u okviru budžeta Ministarstva ekonomskog razvoja (organizacioni kod 40901) na aktivnosti 15 034 002 002- Unapređenje konkurentnosti privrede kroz mjere finansijske podrške na izdatku 4319 – Ostali transferi institucijama.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta nema primjedbi na dostavljeni *Predlog programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu*.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

**PROGRAM ZA UNAPREĐENJE KONKURENTNOSTI PRIVREDE
ZA 2025. GODINU**

SADRŽAJ

LISTA TERMINA I SKRAĆENICA:	3
UVOD	4
1. OPIS STANJA.....	5
2. PRIORITETI ZA RAZVOJ	7
3. CILJEVI PROGRAMA.....	8
4. PREDMET PROGRAMA.....	9
5. USKLAĐENOST PROGRAMA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	9
6. FINANSIJSKI OKVIR.....	11
6.1. Opravdani troškovi.....	13
6.2. Neprihvatljivi troškovi.....	13
7. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA	14
7.1. Raspisivanje Javnog poziva	14
7.2. Opšti uslovi za učešće	14
7.3. Podržani sektori i djelatnosti.....	15
7.4. Podnošenje prijave i potrebna dokumentacija.....	15
7.5. Razmatranje podnešenih prijave	17
7.6. Refundacija opravdanih troškova i monitoring	17
8. IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJA PROGRAMA	18
9. PROMOCIJA PROGRAMA.....	19
10. OSTALO	19
PROGRAMSKA LINIJA ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITETA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	20
PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU	25
PROGRAMSKA LINIJA ZA PODSTICAJ ODRŽIVOG ZDRAVSTVENOG RAZVOJA	30
ANEKS 1. DOZVOLJENE ŠIFRE DJELATNOSTI U OKVIRU SEKTORA C – PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA ZA PROGRAMSKU LINIJU ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITATA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	33
ANEKS 2. DOZVOLJENE ŠIFRE DJELATNOSTI I SEKTORI U OKVIRU PROGRAMSKE LINIJE ZA PODRŠKU ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU	33
ANEKS 3. DOZVOLJENE ŠIFRE DJELATNOSTI I SEKTORI U OKVIRU PROGRAMSKE LINIJE ZA PODSTICAJ ODRŽIVOG ZDRAVSTVENOG RAZVOJA	35

Lista termina i skraćenica:

Javni poziv	Javni poziv za sufinansiranje opravdanih troškova
Komisija	Komisija za pregled i ocjenu prijave i monitoring
JLS	Jedinice lokalne samouprave
Mala preduzeća	Pravna lica koja ispunjavaju dva od sledeća tri kriterijuma: - prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini je veći od 10 a manji od 50; - ukupan prihod na godišnjem nivou je veći od 700.000 € a manji od 8.000.000 €; - ukupna aktiva je veća od 350.000 € a manja od 4.000.000 €
Mentoring	Skup usluga koje stručno lice-mentor sprovodi u direktnom kontaktu i radu sa osnivačem i /ili odgovornim licem privrednog subjekta
Mikro preduzeća	Pravna lica koja ispunjavaju dva od sledeća tri kriterijuma: - prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini nije veći od 10; - ukupan prihod na godišnjem nivou ne prelazi 700.000 €; - ukupna aktiva ne prelazi 350.000 €
MSP	Mala i srednja preduzeća
MMSP	Mikro, mala i srednja preduzeća
Opravdani troškovi	Opravdani troškovi su troškovi definisani pojedinačnim programskim linijama
Oprema	Oprema su mašine, odnosno sredstva za proizvodnju i obradu, namijenjena za profesionalnu upotrebu, kao i više funkcionalno nedjeljivih mašina, samostalnih mašina koje zajednički čine jedinstven proizvodni proces kao i specijalizovani alati i djelovi specijalizovanih mašina
PDV	Porez na dodatu vrijednost
Podnosilac prijave	Mikro, mala i srednja preduzeća, preduzetnici
Potpuna prijava	Prijava koja je podnijeta u skladu sa Javnim pozivom i uz koju su podnijeti svi potrebni dokumenti utvrđeni Programom
Programska linija	Programska aktivnost sa definisanim ciljnim grupama, specifičnim ciljevima i aktivnostima u okviru opredijeljenog budžeta
Program	Program za unapređenje konkurentnosti privrede
Projekat	Skup aktivnosti koje se realizuju da bi se postigli ciljevi u okviru predviđenog budžeta
Srednja preduzeća	Pravna lica koja ispunjavaju dva od sledeća tri kriterijuma: - prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini veći od 50, a manji od 250; - ukupan prihod na godišnjem nivou je veći od 8.000.000 €, a manji od 40.000.000 €; - ukupna aktiva je veća od 4.000.000€, a manja od 20.000.000€
Ugovor o sufinansiranju	Ugovor o subvenciji kojim će se definisati međusobna prava i obaveze između podnosioca prijave kao korisnika i davaoca državne pomoći u daljem tekstu Ministarstvo ekonomskog razvoja

UVOD

Podsticanje konkurentnosti privrede i ubrzanje ekonomskog rasta predstavljaju ključne pravce razvoja nacionalne ekonomije.

U Crnoj Gori, sektor prerade hrane ima značajan potencijal za unapređenje, ali je trenutno suočen sa izazovima poput niske proizvodnje, zavisnosti od uvoza i ograničenih kapaciteta za preradu domaćih poljoprivrednih proizvoda. Uprkos tome, postoje brojni neiskorišćeni resursi koji mogu poslužiti kao temelj za razvoj konkurentne domaće industrije.

U tom kontekstu, usmjerenje Vlade Crne Gore i Ministarstva ekonomskog razvoja je da kreira program podrške privredi koji će biti usmjeren na podsticanje supstitucije uvoza, naročito u prehrambenoj industriji, u cilju smanjenja spoljne zavisnosti, povećanja domaće proizvodnje, unapređenja kvaliteta i stvaranja novih radnih mjesta.

Posebna pažnja je usmjerena na diversifikaciju proizvodnje hrane, koja će uključivati održivi razvoj prerađivačkih kapaciteta u prehrambenoj industriji, podsticaj inovacija i unapređenje tehnološkog razvoja, povećanje efikasnosti i stvaranje tržišta za domaće proizvode. Ovaj pristup ne samo da će doprinijeti ekonomskom rastu, već će omogućiti i jaču otpornost privrede na spoljne šokove, smanjenje nezaposlenosti i unapređenje životnog standarda građana.

Dodatno, poseban fokus će biti usmjeren na uključivanje žena, mladih i ranjivih grupa u razvoj poslovanja, jer njihova angažovanost može značajno doprinijeti razvoju inovacija, efikasnosti i transformaciji poslovnih modela ka održivom poslovanju. Kroz specijalizovane programe, subvencije, kao i mentorstvo, stvorice se povoljni uslovi za njihov formalni ulazak u preduzetništvo i industrijske sektore, čime se ne samo povećava konkurentnost privrede, već i doprinosi ravnoteži na tržištu rada i smanjenju nezaposlenosti.

Investiranje u unapređenje konkurentnosti domaće privrede, podsticanje domaće proizvodnje i uključivanje svih ciljnih grupa u poslovanje, osnovne su komponente koje omogućavaju održivi ekonomski rast i bolju poziciju na globalnom tržištu.

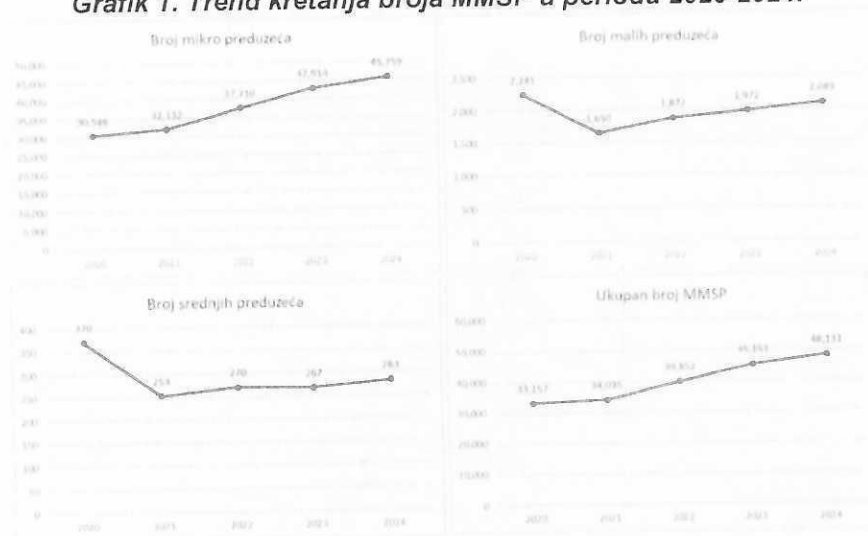
Takođe, prateći globalna kretanja i ulaganja u vidokoprofitabilne grane, zdravstvena industrija predstavlja vodeću industriju novih tehnologija u svijetu, a u Evropskoj uniji jedna je od najbrže rastućih industrija. Kroz Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu posebna programska linija biće namijenjena podsticaju i daljem razvoju ovog segmenta, uvođenjem novih tehnoloških rješenja i inovativnih modela poslovanja, kako bi se kroz opredjeljenu podršku došlo do većeg nivoa konkurentnosti i kvaliteta proizvoda, sa ciljem stvaranja pretpostavki za brži razvoj održivog zdravstvenog razvoja, koji treba da doprinese jačanju konkurentnosti crnogorske privrede.

1. OPIS STANJA

1.1. Analiza stanja sektora MMSP

Mikro, mala i srednja preduzeća, kao sektor koji čini najveći dio ukupnog broja preduzeća, u velikoj mjeri doprinose privrednom razvoju i konkurentnosti ekonomije i po svim relevantnim indikatorima, generalno bilježe dinamičan rast i razvoj. Prema podacima Poreske uprave broj MMSP u 2024. godini iznosio je **48.131** što čini povećanje od **6,6%** u odnosu na 2023. godinu (45.153 preduzeća), odnosno 45,16% u odnosu na 2020. godinu (33.157 preduzeća).

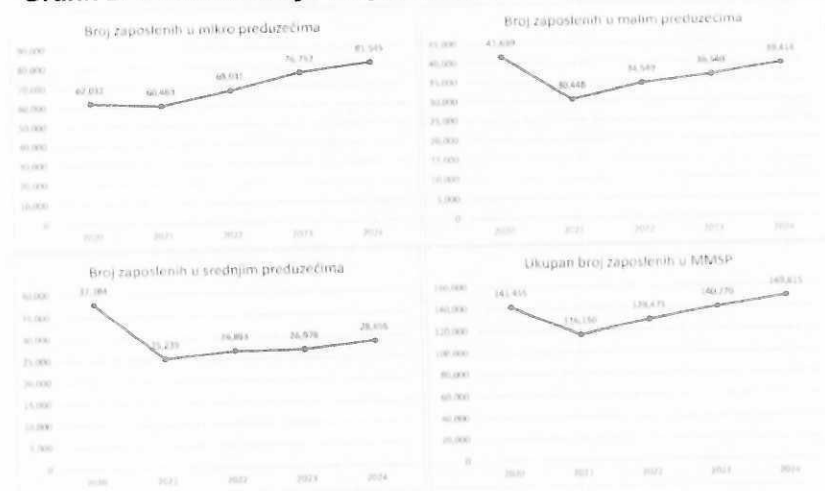
Grafik 1. Trend kretanja broja MMSP u periodu 2020-2024.

U ukupnoj strukturi MMSP, na kraju 2024. godine najviše je bilo registrovano mikro preduzeća 45,759, odnosno 95,07%, koja zapošljavaju 81,545 lica odnosno 54,50%, zatim malih preduzeća 2,089, odnosno 4,34%, koja zapošljavaju 39,414 lica, odnosno 26,34%, dok je broj srednjih preduzeća iznosio 283 odnosno 0,59% koja zapošljavaju 28,656 lica – 19,15%.

Posmatrano u kraćem vremenskom periodu, podaci Poreske uprave ukazuju da broj mikro, malih i srednjih preduzeća u periodu od 2020-2024. godine bilježi kontinuiran rast, tako da u 2024. godini imamo 45,16% više preduzeća u odnosu na 2020. godinu, dok je broj zaposlenih povećan za 6,6%. U strukturi MMSP najviše posluju mikro preduzeća koja zapošljavaju 1-10 zaposlenih, a koja istovremeno bilježe najveći rast u periodu 2020-2024.godine i to za 49,80%, dok je broj malih i srednjih preduzeća smanjen, i to malih preduzeća za 6,78% a srednjih za 23,50%. Takođe, u istom periodu, rast broja zaposlenih zabilježen je samo u mikro preduzećima i to 31,46%, dok je u srednjim preduzećima smanjen za 5,34%, i malim za 24,16%.

Grafik 2. Trend kretanja broja zaposlenih u periodu 2020-2024.

Žene u Crnoj Gori su vlasnice 25.41% privrednih društava, najčešće su vlasnice mikro preduzeća (97%) a rjeđe malih (2.8%) i srednjih (0.2%), dok ih skoro i nema kao vlasnica velikih preduzeća. U mikro, malim i srednjim preduzećima u vlasništvu žena zaposleno je 29.259 lica odnosno 19.55% svih zaposlenih u MMSP u Crnoj Gori (149.615 lica). U periodu 2020-2024 i broj preduzeća u većinskom vlasništvu žena je porastao za oko 2,5%.

	2020	2021	2022	2023	2024
Ukupan broj MMSP	33,157	34,853	39,852	45,196	48,131
Žene vlasnice MMSP	7,584	8,521	9,937	11,426	12,232
% žena vlasnica MMSP	22.87	24.45	24.93	25.28	25.41

1.2. Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore s osvrtnom na poljoprivredne proizvode

U skladu sa dostupnim podacima o spoljnotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih proizvoda pripremljenim od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a koji su urađeni prema podacima MONSTAT-a¹, navedeno je da je **ukupna razmjena** poljoprivrednih proizvoda u **2024. godini** iznosila **1.081,3 milijardi eura** i veća je za **5%** (ili **51,9 miliona eura**) u odnosu na 2023. godinu.

Predmetna Analiza pokazuje da učešće poljoprivrednih proizvoda u ukupnom izvozu iznosi 17,1%, a u ukupnom uvozu 23,9%, gdje je **ukupan uvoz** poljoprivrednih proizvoda u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu veći za 40,4 miliona eura (ili za 4,3%), dok je **ukupan izvoz** veći 11,6 mil. eura (ili za 12,4%). **Pokrivenost uvoza izvozom** u 2024. iznosila je 10,79%. Zemlje CEFTA i EU su i dalje ključni partneri, gdje pojedinačno gledano, Republika Srbija je i dalje najznačajniji partner sa ukupnim uvozom od 342.614.515€ ili 35,1%, zatim Hrvatska - 74.273.622€ ili 7,6%, Bosna i Hercegovina - 64.432.732€ ili 6,6%, Italija - 59.466.344€ ili 6,1%, Njemačka - 57.496.808€ - 5,9%, itd. Analizirajući izdvojeno podatke o spoljnotrgovinskoj razmjeni i konkretno uvoza prehrambenih proizvoda, izdvojile su se kategorije proizvoda prikazane u Tabeli 1.

Tabela 1. Uvoz po grupama proizvoda u vrijednosti, razlika, % povećanja uvoza (2023-2024.)

UVOZ (U EURIMA)	2023	2024	Razlika	% UVEĆANJA U ODNOSU NA 2023.	% UČEŠĆA PROIZVODA U UKUPNOM UVOZU
UKUPNO -UVOZ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA	935,496,393	975,935,069	40,438,676	4.14	
JAJA	1,944,149	2,491,523	547,374	21.97	0.26%
PRERAĐEVINE OD RIBA I LJUSKARA	9,781,400	11,483,922	1,702,522	14.83	1.18%
KAFA, ČAJ I ZAČINI	19,395,111	21,878,435	2,483,324	11.35	2.24%
MASNOĆE I ULJA BILJNOG PORIJEKLA	20,719,220	23,188,951	2,469,731	10.65	2.38%
MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI (Σ)	73,890,286	79,771,480	5,881,194	7.37	8.17%
PRERAĐEVINE OD MESA	29,873,616	32,238,192	2,364,576	7.33	3.30%
ŠEĆER I PROIZVODI OD ŠEĆERA	17,246,487	18,576,289	1,329,802	7.16	1.90%
VOĆE	42,720,130	45,919,097	3,198,967	6.97	4.71%
PROIZVODI OD VOĆA I POVRĆA	35,466,784	37,664,061	2,197,277	5.83	3.86%

¹ Godišnji podaci - <https://wapi.gov.me/download/2f9f09e9-945f-45d3-9d01-5239372a19b4?version=1.0>

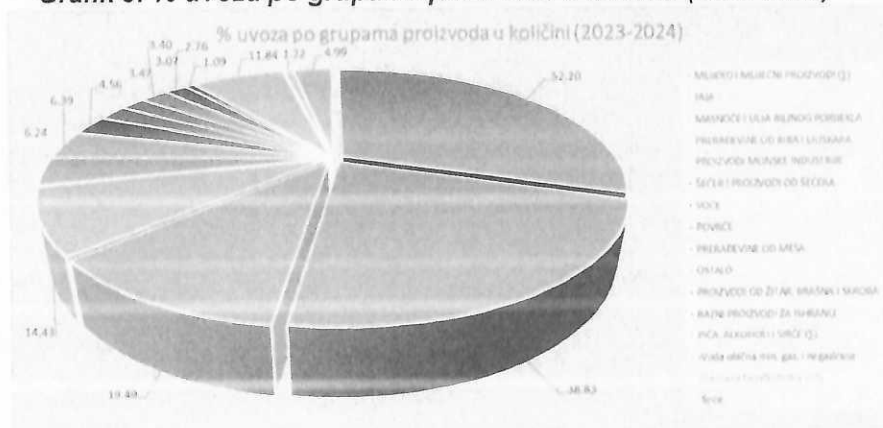
RAZNI PROIZVODI ZA ISHRANU	78,412,716	82,206,335	3,793,619	4.61	8.42%
PROIZVODI OD ŽITAR. BRAŠNA I SKROBA	77,116,649	79,799,368	2,682,719	3.36	8.18%
KAKAO I PROIZVODI OD KAKAA	34,003,947	35,095,494	1,091,547	3.11	3.60%
POVRĆE	35,413,943	36,092,591	678,648	1.88	3.70%
PIĆA. ALKOHOLI I SIRĆE (IZDVOJENE GRUPE)					
-Sirće	372,631	409,206	36,575	8.94	1.76%
-Voda obična min. gaz. i negazirana	13,996,117	15,002,635	1,006,518	6.71	1.54%
-Gazirana bezalkoholna pića	51,054,409	52,874,971	1,820,562	3.44	5.42%

Izvor: MPŠV prema podacima MONSTAT-a

Posmatrajući podatke u Tabeli 1, primjetan je rast u kategorijama proizvoda kao što su jaja, prerađevina od riba i ljuskara, proizvoda iz kategorije kafa, čaj i začini, masnoće i ulja biljnog porijekla, zatim ostale kategorije proizvoda, kao što su mliječni proizvodi, prerađevine od mesa, itd.

Ako posmatramo dostupne podatke po grupama prehrambenih proizvoda u količini, možemo vidjeti da imamo vrlo slične nalaze (Grafik 3.).

Grafik 3: % uvoza po grupama proizvoda u količini (2023-2024)

Ukupno gledano prehrambeni proizvodi, tj. proizvodi koji su od značaja za domaćinstvo bilježe rast u uvozu, što može ukazivati na rastuću potražnju za određenim proizvodima, rast tržišta ili potrebu za diversifikacijom ponude.

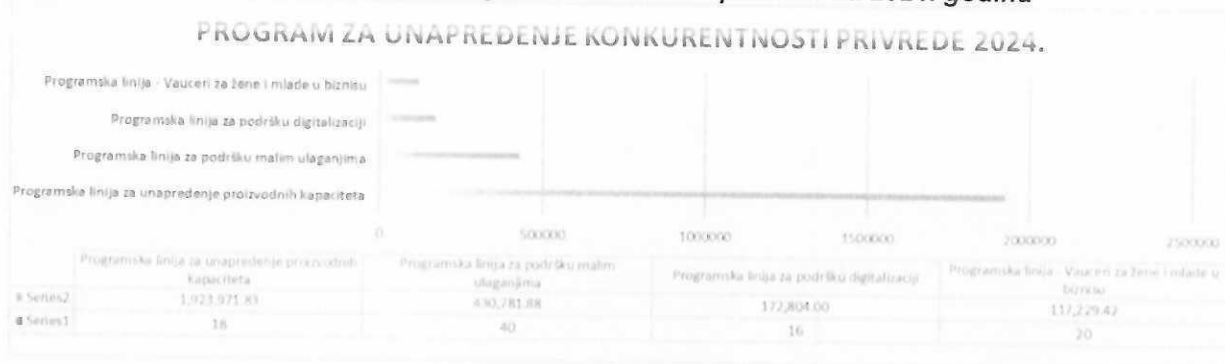
2. PRIORITETI ZA RAZVOJ

Dalji razvoj preduzetništva kroz pokretanje novih i stimulisanje rada postojećih biznisa, u fokusu je rada Ministarstva ekonomskog razvoja i programa podrške privredi koje nadležno ministarstvo kreira i implementira.

Programom za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu predviđeno je sprovođenje daljih mjera finansijske i nefinansijske podrške razvoju privrede, kako bi ista kroz podsticajne mehanizme mogla da doprinesu stvaranju dodatne vrijednosti u vidu proizvoda i usluga koji će biti dovoljno inovativni i konkurentni na domaćem i međunarodnom tržištu. U 2025. godini, Program sadrži tri programske linije, a ističe se kroz uvećane iznose podrške za preduzeća koja posluju u djelatnostima proizvodnje hrane, zadržavajući posebne podsticajne mehanizme podrške za ekonomsko osnaživanje žena u biznisu i mladih, kao i osoba sa invaliditetom. Kako bi se podstakla razvojna komponenta biznisa i smanjile regionalne razlike, a istovremeno doprinijelo povećanju produktivnosti MMSP koja posluju u manje razvijenim opštinama Crne Gore, Programom su i ove godine predviđeni

posebni intenziteti finansijske podrške usmjereni prvenstveno na razvoj manje razvijenih opština, shodno Indeksu razvijenosti jedinica lokalne samouprave.

Grafik 4. Broj podržanih privrednih subjekata kroz Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu

Potpuno digitalizovan informacijski sistem biće u funkciji rasterećenja privrednih subjekata od momenta apliciranja do predaje zahtjeva za refundaciju, uz pribavljanje dijela neophodne dokumentacije po službenoj dužnosti, kako bi se doprinijelo smanjenju administrativnih barijera, a cjelokupan proces primanja i obrade podnešenih zahtjeva učinio što bržim i efikasnijim, što je bila praksa i u prethodnim godinama sprovođenja Programa.

Privrednim subjektima će biti na raspolaganju adekvatan vremenski period za apliciranje uz mogućnost prijavljivanja troškova koji su nastali od 1. januara 2025. godine², kako bi period potreban za započinjanje i realizaciju planirane aktivnosti, uzimajući u obzir i vrijeme potrebno za evaluaciju i odobrenje zahtjeva, kao i vrijeme potrebno za monitoring i isplatu odobrenih aplikacija bili racionalno iskorišćeni.

3. CILJEVI PROGRAMA

Opšti cilj Programa je dalji razvoj MMSP i povećanje njihove produktivnosti koja treba da doprinese stvaranju otpornije, konkurentnije i izvozno orijentisane privrede.

Specifični ciljevi Programa su:

- podsticanje investicione aktivnosti kroz ulaganja u adaptaciju objekata i nabavku opreme u cilju unapređenja proizvodnih procesa;
- podsticanje razvoja preduzetništva kod žena, mladih i osoba sa invaliditetom kroz posebne podsticajne mehanizme podrške;
- podsticaj transformacije poslovnih i tehnoloških procesa sa lineralnog na cirkularni model poslovanja;
- jačanje izvoznih kapaciteta MMSP;
- pružanje mentoring usluga za nalaženje najpovoljnijih rješenja za buduće poslovanje kroz dijagnozu, pripremu razvojnih planova, savjetovanje i uspostavljanje poslovne saradnje;

² Ne odnosi se na Programsku liniju za podršku ženskom preduzetništvu

4. PREDMET PROGRAMA

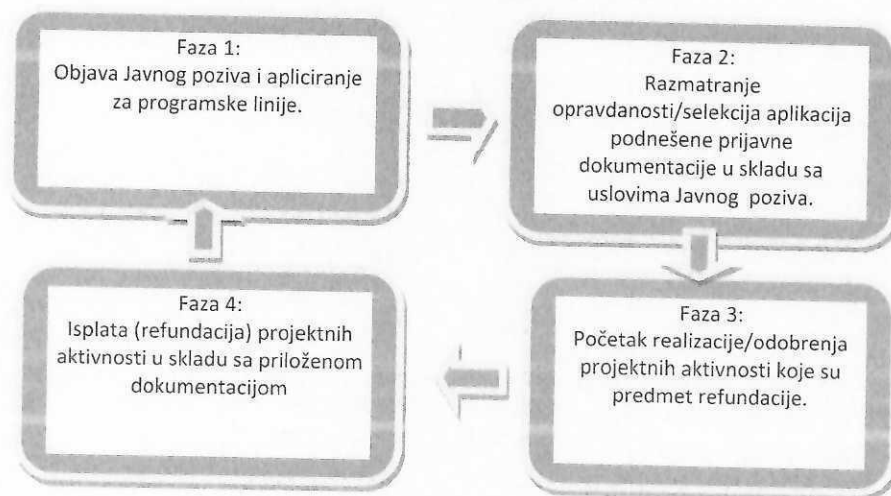
Programom za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu predviđeno je sprovođenje dvije programske linije podrške:

1. **Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji;**
2. **Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu;**
3. **Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja.**

Predmet podrške detaljno je opisan u okviru svake pojedinačne linije, kao i u poglavlju 6. Finansijski okvir Programa.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede se sprovodi u četiri međusobno povezane faze, što je detaljno objašnjeno u nastavku:

Grafik 5. Faze u realizaciji Programa

5. USKLAĐENOST PROGRAMA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

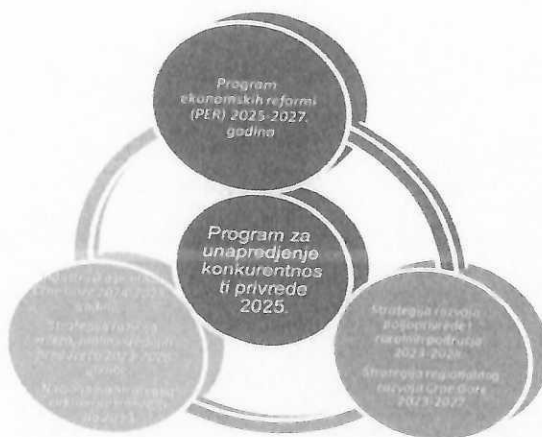
Sagledavajući usklađenost Programa sa komplementarnim politikama i relevantnim dokumentima na nacionalnom nivou izdvojilićemo sljedeće:

- ↳ **Program ekonomskih reformi (PER) 2025-2027. godina**, kao glavni dokument u ispunjavanju ekonomskih kriterijuma u pregovorima za članstvo u EU, predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama. Predviđene reforme imaju za cilj očuvanje makroekonomske i stabilnosti javnih finansija, uz dinamiziranje ekonomskog rasta i investicionog ciklusa u državi. U fokusu ekonomske politike je podsticaj stvaranja pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta, koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana.
- ↳ **Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine** predstavlja strateški dokument za razvoj konkurentnosti crnogorske ekonomije sa fokusom na industrijski sektor, kojom se podstiče dvostruka tranzicija za održivi razvoj industrijskog sektora Crne Gore, gdje su upravo privredna društva prepoznata kao nosioci promjena i razvoja.
- ↳ **Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026. godine**, čijom realizacijom se stvaraju mogućnosti za prevazilaženje izazova i ostvarivanje promjena u ključnim oblastima za dalji rast i razvoj MMSP sektora. Dodatno, ovom Strategijom podstiče se stvaranje inovativnog i održivog sektora MMSP zasnovanog na znanju, digitalizaciji i resursnoj efikasnosti, koji jača ekonomsku poziciju Crne Gore na svjetskom tržištu.
- ↳ **Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028.**, predstavlja razvojnu strategiju kojom se utvrđuju pravci razvoja poljoprivrede i ruralnih područja za upravljanje poljoprivrednim resursima na dugoročno održiv način, obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena uz očuvanje životne sredine,

unapređivanje životnog standarda stanovništva u ruralnim područjima i ukupnog ruralnog razvoja, te jačanje konkurentnosti proizvođača hrane.

↳ **Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027.godine** svojom vizijom predviđa ravnomjerniji regionalni razvoj i stvaranje uslova za život po mjeri čovjeka, zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji.

↳ **Nacionalna Strategija cirkularne tranzicije do 2030. godine** stavlja u fokus razvoj MMSP koja čine ključni faktor ka cirkularnoj tranziciji i predstavljaju pokretačku snagu u transformaciji privrede sa tradicionalno linearnog načina poslovanja u koncept novog integrisanog održivog i „pametnog“ razvoja.

Grafik 6: Usklađenost Programa sa relevantnim politikama i strateškim dokumentima

Pored nacionalnih strateških dokumenata, osnov za definisanje politika i mjera za jačanje konkurentnosti MMSP podrazumijeva i ključne politike za primjenu najboljih praksi u Evropskoj uniji, pa su u tom kontekstu analizirani krovni dokumenti za podsticaj ekonomskog rasta, ubrzanja reformi i investicija u zemljama Zapadnog Balkana, kao što su: **Plan rasta za Zapadni Balkan, Evropski zeleni dogovor, Zelena agenda 2030**, kao i specifični EU finansijski programi. Generalni fokus sprovođenja ovih politika i programa je na podsticaju održivog i inkluzivnog ekonomskog razvoja, jačanju i izgradnji kapaciteta MMSP sektora, u cilju lakšeg pristupa jedinstvenom tržištu, programima finansiranja u EU, te ubrzanju integracija naše države u EU.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2. Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“ br.12/18) i Pravilnika o listi pravila državne pomoći – Prilog 7a.

6. FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet opredjeljen za realizaciju Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu iznosi **3.500.000,00 €**, odnosno pojedinačno po programskim linijama:

Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji	2.850.000,00 €
Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu	500.000,00 €
Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja	150.000,00 €

Zavisno od programske linije intenziteti podrške će iznositi i do 80% uz definisanje maksimalnih iznosa.

Za privredne subjekte koji su registrovani i obavljaju djelatnost u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100%³ primjenjivaće se podrška koja uvažava regionalni aspekt i razvrstavanje jedinica JLS prema stepenu razvijenosti⁴. Uvećani procenat bespovratne podrške biće definisan svakom pojedinačnom programskom linijom za privredne subjekte koji posluju u sljedećim opštinama: Petnjica, Andrijevica, Gusinje, Plav, Rožaje, Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Šavnik, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Plužine, Ulcinj, Bar, Žabljak, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad, Zeta. **Uslov je da od 31.12.2024.godine nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese sjedišta Društva u okviru druge JLS kojim bi se obezbijedio uvećani iznos podrške.** Za privredne subjekte koji posluju u jedinicama lokalne samouprave čiji je indeks razvijenosti iznad 100%, nema uvećanja procenta podrške bespovratnih sredstava.

Takođe, uvećani intenziteti podrške primjenjivaće se i za privredna društva koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i mladih do 35 godina starosti, kao i osoba sa invaliditetom, a što je definisano svakom pojedinačnom programskom linijom.

U slučaju da po zatvaranju Javnog poziva za podnošenje prijava i evaluacije istih, ostanu neutrošena sredstva u okviru pojedinačne komponente programske linije, ista će se preusmjeriti za finansiranje projekata sa liste čekanja u okviru druge komponente iste programske linije. Ukoliko nakon evaluacije i donošenja rang liste za sve komponente jedne programske linije ostanu neutrošena sredstva, ista će se preusmjeriti za finansiranje projekata u okviru drugih programskih linija sa liste čekanja, a shodno njihovom prispjeću na platformi.

³ Indeks razvijenosti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave (Sl.list CG 077/19, 113/20, 151/22, 103/2023),

⁴ Zakon o regionalnom razvoju (Sl.list Cg 20/11 i 20/15 i 47/19)

Intenziteti podrške po pojedinačnim programskim linijama:

Naziv programske linije	Predmet podrške	Intenzitet/ iznos podrške
Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji	- Adaptacija objekata upisanih u LN kao vlasništvo privrednog subjekta ili po osnovu Ugovora o zakupu. Predmetni objekat ne smije imati status nelegalno izgrađenog objekta; - Nabavka nove opreme uključene u proces proizvodnje, kao i opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje (npr. sistemi za tretman otpadnih voda u industriji, oprema za reciklažu, sakupljanje i separaciju otpada); uključujući troškove transporta, instalacije i montaže opreme.	Komponenta 1: u visini od 50 do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu manjem od 25.000,00 € niti većem od 150.000,00€ za preduzeća koja obavljaju podržanu djelatnost u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti. Takođe, za preduzeća: - koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, - koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i/ili mladih do 35 godina starosti, osoba invaliditetom, odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5% s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Intenzitet se može ostvariti po jednom od navedenih osnova. Komponenta 2: (Novoosnovani privredni subjekti od 01.01.2025.god. do dana zatvaranja javnog poziva) u visini od 50% opravdanih troškova bez PDV-a, minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 15.000 € niti veći od 50.000 €. Komponenta 1 – za početnice u biznisu koje do dana završetka trajanja Javnog poziva posluju duže od 3 godine: - U visini od 80% odnosno 70% iznosa ugovorene subvencije bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a (Ukoliko je traženi iznos iznad 1.000,00 €, preduzeće može ostvariti predfinansiranje u iznosu od 70%, a ukoliko je iznos iznad 10.000 €, preduzeće ne želi predfinansiranje, može ostvariti refundaciju od 80%). Privredni subjekti koji dobije predfinansiranje je dužan da nakon dodijeljene subvencije pruži usluge isplati cjelokupnu vrijednost profakture/fakture, sa pripadajućim PDV-om. Komponenta 2: - Za privredne subjekte u vlasništvu žena od minimum 51% koje na dan zatvaranja Javnog poziva posluju minimum 3 godine i duže, u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a iz ugovorene subvencije u minimalnom iznosu 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.
Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu	- Adaptacija objekata upisanih u LN kao vlasništvo privrednog subjekta ili po osnovu Ugovora o zakupu. Predmetni objekat ne smije imati status nelegalno izgrađenog objekta; - Nabavka osnovnih sredstava/opreme koji su direktno uključeni u proces proizvodnje i pružanja usluga, uključujući troškove transporta, instalacije i montaže opreme	Komponenta 1: u visini od 50 do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu manjem od 25.000,00 € niti većem od 150.000,00€ za preduzeća koja obavljaju podržanu djelatnost u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti. Takođe, za preduzeća: - koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, - koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i/ili mladih do 35 godina starosti, osoba invaliditetom, odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5% s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Intenzitet se može ostvariti po jednom od navedenih osnova. Komponenta 2: (Novoosnovani privredni subjekti od 01.01.2025.god. do dana zatvaranja javnog poziva) u visini od 50% opravdanih troškova bez PDV-a, minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 15.000 € niti veći od 50.000 €. Komponenta 1 – za početnice u biznisu koje do dana završetka trajanja Javnog poziva posluju duže od 3 godine: - U visini od 80% odnosno 70% iznosa ugovorene subvencije bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a (Ukoliko je traženi iznos iznad 1.000,00 €, preduzeće može ostvariti predfinansiranje u iznosu od 70%, a ukoliko je iznos iznad 10.000 €, preduzeće ne želi predfinansiranje, može ostvariti refundaciju od 80%). Privredni subjekti koji dobije predfinansiranje je dužan da nakon dodijeljene subvencije pruži usluge isplati cjelokupnu vrijednost profakture/fakture, sa pripadajućim PDV-om. Komponenta 2: - Za privredne subjekte u vlasništvu žena od minimum 51% koje na dan zatvaranja Javnog poziva posluju minimum 3 godine i duže, u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a iz ugovorene subvencije u minimalnom iznosu 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.
Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja	Ulaganja u osnovna sredstva – novu opremu direktno povezanu sa proizvodnjom odnosno pružanjem usluga, a koji su u direktnoj vezi sa osnovnom šifrom djelatnosti;	Komponenta 1: u visini od 50 do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu manjem od 25.000,00 € niti većem od 150.000,00€ za preduzeća koja obavljaju podržanu djelatnost u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti. Takođe, za preduzeća: - koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, - koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i/ili mladih do 35 godina starosti, osoba invaliditetom, odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5% s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Intenzitet se može ostvariti po jednom od navedenih osnova. Komponenta 2: (Novoosnovani privredni subjekti od 01.01.2025.god. do dana zatvaranja javnog poziva) u visini od 50% opravdanih troškova bez PDV-a, minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 15.000 € niti veći od 50.000 €. Komponenta 1 – za početnice u biznisu koje do dana završetka trajanja Javnog poziva posluju duže od 3 godine: - U visini od 80% odnosno 70% iznosa ugovorene subvencije bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a (Ukoliko je traženi iznos iznad 1.000,00 €, preduzeće može ostvariti predfinansiranje u iznosu od 70%, a ukoliko je iznos iznad 10.000 €, preduzeće ne želi predfinansiranje, može ostvariti refundaciju od 80%). Privredni subjekti koji dobije predfinansiranje je dužan da nakon dodijeljene subvencije pruži usluge isplati cjelokupnu vrijednost profakture/fakture, sa pripadajućim PDV-om. Komponenta 2: - Za privredne subjekte u vlasništvu žena od minimum 51% koje na dan zatvaranja Javnog poziva posluju minimum 3 godine i duže, u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a iz ugovorene subvencije u minimalnom iznosu 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.

6.1. Opravdani troškovi

Opravdani troškovi Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu su troškovi koji su realizovani od strane preduzeća pod uslovom:

- Da su u skladu sa opravdanim troškovima podrške koji su specificirani u okviru svake pojedinačne programske linije;
- Da su navedeni u ponudi/fakturi i/ili ugovoru;
- Da su mjerljivi i da se evidentiraju prema važećim računovodstvenim standardima;

Apliciranje u okviru pojedinačnih programskih linija podrazumijeva da privredni subjekat ne može za iste opravdane troškove aplicirati kod više javnih institucija, u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ministarstvo ekonomskog razvoja će izvršiti provjeru eventualne kumulacije državne pomoći i dodjele ostalih subvencija po istom osnovu. Intenzitet državne pomoći programskih linija će se usmjeravati poštujući princip kumulacije, odnosno zajedno sa ostalom pomoći koju dodjeljuje institucije sa državnog i lokalnog nivoa.

To znači da ako privredni subjekt treba ostvariti pravo na subvenciju u iznosu koji je viši od maksimuma državne pomoći male vrijednosti, tom privrednom subjektu odobrava se subvencija u iznosu koji ne prelazi 300.000.00 € za period od tri fiskalne godine.

Mjere sadržane u programskim linijama ispunjavaju kriterijume člana 14 Priloga 7a – Regulative Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članova 107. i 108. Ugovora, Pravilnika o listi pravila državne pomoći ("Sl.list Crne Gore" br. 35/2014, 2/2015, 38/2015, 20/2016, 33/2020, 38/2020, 53/2020, 98/2020, 130/2020, 44/2021, 107/2021 i 131/2021, 15/2022, 52/2022, 34/2023, 57/2023 i 26/2024), pa su saglasne sa članovima 6 i 7 Zakona.

Ukoliko se radi o novoosnovanom privrednom subjektu, dodjeljuje se pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8), sadržane u Pravilniku o listi pravila državne pomoći ("Sl.list Crne Gore" br. 35/2014, 2/2015, 38/2015, 20/2016, 33/2020, 38/2020, 53/2020, 98/2020, 130/2020, 44/2021, 107/2021 i 131/2021, 15/2022, 52/2022, 34/2023, 57/2023 i 26/2024) pri čemu se podrazumijeva da iznos de minimis državne pomoći koji se dodjeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 300.000, 00€ u trogodišnjem fiskalnom periodu.

6.2. Neprihvatljivi troškovi

Neprihvatljivi troškovi u okviru Programa obuhvataju sljedeće:

- Porez na dodatu vrijednost;
- Troškovi adaptacije objekata koji imaju status "nelegalno sagrađeni objekat";
- Administrativni i carinski troškovi, špedicije i skladištenja;
- Nabavku polovne opreme;
- Kupovinu i iznajmljivanje polovne opreme, iznajmljivanje /zakup drugih materijalnih dobara u cilju obavljanja djelatnosti;
- Troškove koji se odnose na nabavku ručnih alata, plehova, tepsija, i sl.;
- Nabavku putničkih/teretnih/komercijalnih vozila za prevoz robe i putnika;
- Nabavku repromaterijala, potrošnog i kancelarijskog materijala;
- Izrada i štampanje promotivnog materijala;
- Izgradnju gotovih stambeno-poslovnih jedinica;
- Troškovi izrade proizvoda;
- Osiguranje sredstava;
- Troškove kursnih razlika i provizija za bankarske transakcije;
- Nabavku mobilnih telefona, pametnih satova, TV aparati, klima uređaja, solarnih panela, radio stanice, bazne stanice, alarmni sistemi, video nadzori, interfonski i antenski sistemi, požarni sistemi, GPS uređaji za vozila;
- Nabavka informatičke i audio opreme (osim za određene djelatnosti u okviru Programske linije za podsticaj ženskog preduzetništva);
- Refundaciju troškova nastalih izvan prihvatljivog perioda - prihvatljiv period je 01.01.-15.11.2025.godine (osim za Programske liniju za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1 gdje profaktura ne može biti starija od 3 dana od dana podnošenja zahtjeva;

- Ostali troškovi nespomenuti kao prihvatljivi.
- Takođe, troškovi koji se direktno odnose na proizvodnju i distribuciju proizvoda (troškovi kapitalnih investicija, troškovi administracije, amortizacije, osiguranja, kursnih razlika, plaćanje zaostalih obaveza, kamata, poreza, taksi, rata za otplatu kredita i sl., bankarski troškovi, komisiona plaćanja, i slični troškovi koji se odnose na sprovođenje ugovora, plaćanje provizija, bilo koji vid ličnih troškova i sl

7. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA

7.1. Raspisivanje Javnog poziva

Nakon usvajanja Programa od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo ekonomskog razvoja će raspisati Javni poziv za učešće u Programu koji sadrži osnovne informacije, uslove za podnošenje prijave, način podnošenja prijave, rokove i ostale relevantne informacije.

7.2. Opšti uslovi za učešće

Pravo učešća u Programu, odnosno programskim linijama imaju mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnici registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 65/20), Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, broj 27/2010, 34/2011 i 16/14) i Zakonom o računovodstvu („Sl. list Crne Gore“, broj 145/21) i koja zadovoljavaju sljedeće uslove:

- Posluju 100% u privatnom vlasništvu, isključujući off shore kompanije;
- Registrovani su u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore;
- Imaju šifru osnovne djelatnosti pod kojom je privredni subjekat prijavljen u CRPS na dan 31. decembar 2024. godine odnosno na dan registracije za privredne subjekte koji apliciraju u okviru Programске linije za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1;
- Imaju predate zvanične finansijske izvještaje za 2024. godinu u zakonski predviđenom roku (31.03.2025. godine) ili drugom zakonskom roku definisanom od strane Poreske uprave (ne odnosi se na privredne subjekte koji su registrovani u periodu od 01.01.-do dana zatvaranja Javnog poziva koji apliciraju u okviru Programске linije za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1, kao i privredne subjekte koji apliciraju u okviru Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji-Komponenta 2;
- Za aplikante koji nijesu u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje, potrebno je da je preduzetnik, koji plaća poreze i doprinose po stvarnom dohotku ili u paušalnom iznosu, podnio GPPFL obrazac za 2024.godinu odnosno ZPO obrazac za 2025.godinu;
- Imaju pozitivno finansijsko poslovanje u 2024.godini; (ne odnosi se na privredne subjekte koji su registrovani u periodu od 01.01.-do dana zatvaranja Javnog poziva koji apliciraju u okviru Programске linije za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1 kao i privredne subjekte koji apliciraju u okviru Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji-Komponenta 2;
- Redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa na lična primanja, poreza na dobit pravnih lica i poreza na dodatu vrijednost, odnosno redovno izmiruju reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ⁵(„Sl. list CG“, broj 83/16, 145/2021), Uredbi o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja („Sl. list CG“, broj 57/18) i Uredbi o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja („Sl. list CG“, broj 27/2020, 50/2020, 015/2021)⁶;
- Za iste opravdane troškove nijesu koristili sredstva finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora u posljednje 3 godine;
- Nijesu u obavezi povraćaja nezakonito primljene državne pomoći;
- Nijesu u postupku stečaja ili likvidacije;
- Čije odgovorno lice⁷ se ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde.

⁶ Poreski obveznici koji imaju rješenja o preusmjeru sredstava na jedinstveni račun, a ista još uvijek nisu realizovana na analitičkoj evidenciji obveznika, smatraju se redovnim poreskim obveznicima

⁷ Odgovorno lice je fizičko lice kome su povjereni određeni poslovi u pravnom licu, lice koje je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica, kao i lice za koje se osnovano može pretpostaviti da je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica (Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela Sl.list 002/07, 013/07, 073/10, 030/12, 039/16)

- U slučaju da privredno društvo i osnivač društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica)⁸, ne mogu aplicirati sa oba privredna društva na istu programsku liniju.

Posebni uslovi:

- ✓ Privredni subjekti koji su u 2024. godini ostvarili pravo na subvenciju u okviru Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta nemaju pravo učešća u Programskoj liniji za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji koja se realizuje u 2025.godini.
- ✓ Privredni subjekti koja su u 2024. godini bili podržani kroz Programске linije za nabavku opreme male vrijednosti i Programске linije – Vaučeri za žene i mlade, ne mogu aplicirati u 2025.godini u okviru Programске linije za podsticaj ženskog preduzetništva.
- ✓ U realizaciji Programa za unapređenje konkurentnosti za 2025.godinu, privredni subjekt (uključujući povezana lica) može aplicirati samo za 1 programsku liniju i 1 komponentu pojedinačne programске linije, s tim da privredni subjekat i sa njim povezano lice ne mogu istovremeno biti korisnici i dobavljači opreme u okviru iste programске linije.

Ministarstvo ekonomskog razvoja će u skladu sa pravnim oblikom registracije aplikanta sljedeće dokaze obezbijediti po službenoj dužnosti:

- Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata;
- Potvrdu o plaćenim obavezama po osnovu poreza na dobit i po osnovu poreza i doprinosa na zarade zaposlenih zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec predaje dokumentacije za refundaciju troškova (ili potvrdu redovnom izmirivanju obaveza po odobrenom reprogramu poreskih obaveza);
- Potvrdu da se odgovorno lice⁹ ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde.

Provjera ispunjenosti uslova obavlja se automatski na osnovu podataka iz Poreske uprave i CRPS preuzetih preko web servisa i baze podatka Ministarstva ekonomskog razvoja.

7.3. Podržani sektori i djelatnosti

Detaljan spisak dozvoljenih šifri djelatnosti u okviru podržanih sektora su sastavni dio Programa u okviru Aneksa 1 za Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji i Aneksa 2 za Programsku liniju za podršku ženskom preduzetništvu i Aneksa 3 za Programsku liniju za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja.

Privrednim subjektima koji su registrovani u okviru šifre djelatnosti koja nije podržana ili obavljaju djelatnost koja nije kompatibilna sa registrovanom podržanom šifrom biće omogućeno apliciranje uz uslov da u momentu podnošenja zahtjeva moraju dostaviti kompletnu dokaznu dokumentaciju za obavljanje podržanih djelatnosti za koju se traži podrška za adaptaciju objekata i/ili nabavku opreme. Npr. ukoliko je privredni subjekt registrovan u okviru sektora G a nabavka se odnosi na podržanu djelatnost u okviru sektora C neophodno je da dostavi Rješenje o obavljanju podržane djelatnosti izdato od nadležnog organa (napomena: Izvod iz CRPS kao ni Statut ne predstavljaju prihvatljiv dokaz).

7.4. Podnošenje prijava i potrebna dokumentacija

Prijavna dokumentacija za učešće u Programu odnosno pojedinačno definisanim programskim linijama će biti objavljena na web stranici Ministarstva ekonomskog razvoja, www.gov.me/mek. Takođe, sve informacije i stručna pomoć vezana za programске linije, način apliciranja i potrebna

⁸ Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 65/20, član 32).

⁹ Odgovorno lice je fizičko lice kome su povjereni određeni poslovi u pravnom licu, lice koje je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica, kao i lice za koje se osnovano može pretpostaviti da je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica (Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela. Sl list 002/07, 013/07, 073/10, 030/12, 039/16).

dokumentacija mogu se dobiti putem e-mail adresa nosilaca pojedinačnih programskih linija i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me> za svaku pojedinačnu liniju.

Podnošenje prijava i prateće dokumentacije vršiće se **preko online aplikacije** na adresi <https://programi.gov.me>, gdje će biti dostupno korisničko uputstvo o načinu apliciranja, a koje će se naći i na web stranicama Ministarstva ekonomskog razvoja www.gov.me/mek i <https://biznis.gov.me>. Kako se provjera ispunjenosti uslova za učešće u Programu vrši automatski tokom samog kreiranja zahtjeva, napominjemo da **ukoliko uslovi nijesu ispunjeni, kao i ukoliko sva obavezna polja u formi zahtjeva nisu popunjena, aplikacija neće dozvoliti formiranje i podnošenje zahtjeva.**

Prijave dostavljene lično na arhivu Ministarstva ili poštom, neće se razmatrati. U slučaju nastanka tehničkih problema na radu Platforme za podnošenje prijava i zahtjeva za refundaciju, prijem istih će se vršiti na arhivi Ministarstva ekonomskog razvoja o čemu će aplikanti biti obaviješteni na web stranici www.gov.me/mek.

Krajnji rok za **podnošenje zahtjeva** od strane privrednih subjekata biće definisan Javnim pozivom, dok je krajnji rok za **podnošenje finalnih izvještaja/ zahtjeva za refundaciju** odobrenih aktivnosti **15. novembar 2025. godine do 15:00h**, osim ukoliko nije drugačije definisano u okviru pojedinačne Programske linije.

7.4.1. Prijavna dokumentacija:

Nakon izbora programske linije (i odgovarajuće komponente) aplikant pristupa popunjavanju **elektronskih obrazaca** koji čine dio obavezne opšte dokumentacije za sve programske linije:

1. Prijavni formular;
2. Izjava preduzetnika/privrednog društva o prihvatanju uslova Programa;
3. Izjava o povezanim licima;

Nakon popunjavanja elektronskog prijavnog formulara i čekiranja saglasnosti na preostala tri elektronska formulara, aplikant kroz poseban obrazac potpisuje i dostavlja saglasnost na sve navedeno.

Zavisno od programske linije za koju se aplicira, prilikom predaje zahtjeva, elektronski se dostavlja i:

- Ponuda/profaktura/faktura dobavljača za adaptaciju objekta i/ili nabavku opreme sa detaljnim opisom i troškovima.
- Ostala dodatna dokumentacija koja je definisana svakom programskom linijom pojedinačno.

VAŽNE NAPOMENE:

- Dostavljene ponude/profakture/fakture moraju sadržati jasno definisan predmet nabavke/usluge, rok isporuke/realizacije i cijenu proizvoda/usluge izraženu u EUR i iskazanim PDV-om (ako su izdate na teritoriji Crne Gore).
- Ponude/profakture/fakture izdate na ino jeziku, moraju biti prevedene na crnogorski jezik i ovjerene od strane preduzeća aplikanta.
- Prihvatljive su samo fakture/ugovori izdate u periodu od 1. januara do 15. novembar 2025. godine, osim ukoliko pojedinačnom Programskom linijom nije drugačije određeno.
- Za dostavljene ponude/profakture/fakture dozvoljeno je da sadrže maksimalno 10 stavki. Preduzeće može podnijeti maksimalno 5 ponuda/profaktura/faktura. Ukoliko je preduzeće izvršilo ulaganje prije objavljivanja Javnog poziva i fakture sadrže više od 10 stavki, neophodno je da jasno naznači za koje stavke zahtjeva razmatranje troškova za refundaciju.

Aplikant mora voditi računa o tome da troškovi nabavke predmetne opreme/usluge moraju biti realni i u skladu sa tržišnim cijenama. Komisija zadržava pravo da umanji iznos prijavljenih troškova za refundaciju ukoliko isti nijesu u skladu sa opravdanim troškovima i definisanim rokovima, ili ima pravo da zahtjev odbaci.

Preduzeće je u obavezi da samostalno odabere dobavljača opreme odnosno pružaoca usluge za realizaciju planiranih aktivnosti.

- ✓ **Pružalac usluge adaptacije/dobavljač opreme ne može biti fizičko lice, već samo pravno lice i registrovani preduzetnici.**

- ✓ Promjena pružaoca usluge za adaptaciju objekata/dobavljača opreme nije dozvoljena. U izuzetnom slučaju, ukoliko preduzeće poslije zaključenja Ugovora o sufinansiranju izvrši promjenu dobavljača/pružaoca usluge, neophodno je da dostavi pisani zahtjev Ministarstvu ekonomskog razvoja uz dokaznu dokumentaciju o razlozima promjene pružaoca usluge/dobavljača (ovjerena izjava od strane dobavljača da nije u mogućnosti da isporuči ugovorenu opremu). Komisija zadržava pravo odlučivanja o razlozima svakog pojedinačno dostavljenog zahtjeva.

Ukoliko se provjerom utvrdi da su u Prijavnom formularu dati neistiniti podaci ili da priložena dokumentacija nije validna i u skladu sa uslovima Javnog poziva, privrednom subjektu se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva ekonomskog razvoja za period od narednih 5 godina.

7.5. Razmatranje podnešenih prijava

Podnešene aplikacije u okviru definisanog perioda trajanja Javnog poziva razmatraće Komisija za sprovođenje pojedinačne Programske linije nakon zatvaranja istog. Zadatak komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog Rang liste korisnika podrške za svaku pojedinačnu komponentu Programske linije.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija će razmatrati samo prijave koje sadrže potpunu dokumentaciju i ispunjavaju uslove Javnog poziva. Komisija zadržava pravo da provjeri tačnost navedenih podataka za koje ovlašćeno lice podnosi pisanu izjavu i omogući podnosiocu iste da ih u roku od 8 dana (od dana utvrđivanja nedostatka¹⁰ prijave) otkloni. Komisija zadržava pravo da evidentira neprihvatljive troškove i iste isključuje iz predloga za refundaciju sredstava, ukoliko isti nijesu u skladu sa opravdanim troškovima.

Komisija zadržava pravo da odlučuje i o svim drugim pitanjima koja nijesu definisana Programom.

7.6. Refundacija opravdanih troškova i monitoring

7.6.1. Refundacija opravdanih troškova

Rok za podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova sa pratećom dokumentacijom, a koji su definisani Ugovorom o sufinansiranju je **15. novembar 2025. godine do 15:00h**, osim ukoliko nije drugačije definisano u okviru pojedinačne Programske linije. Zahtjevi za refundaciju se podnose preko online aplikacije na adresi <https://programi.gov.me>. Dokumentacija koja se podnosi za refundaciju troškova:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za adaptaciju objekta i/ili nabavku predmetne opreme koji mora sadržati sve podatke propisane Zakonom¹¹ izdata na puni iznos investicije. Ukoliko se radi o uvezenoj opremi neophodno je dostaviti ovjerenu fakturu sa otpremnicom, JCI (jedinствenu carinsku ispravu). Fotokopija garancije za opremu je obavezna za svaki predmet nabavke koji podliježe garanciji; Ukoliko je podržana adaptacija objekata neophodno je dostaviti ovjerenu

¹⁰ Otklanjanje tehničkih nedostataka, dopuna potrebne projektne dokumentacije u fazi 2. – refundacija troškova, izmirivanje poreskih obaveza uz dostavljanje dokazne dokumentacije, kao i druge dokumentacije za koju se utvrdi kao neophodna.

¹¹ Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01 od 31.12.2001, 012/02 od 15.03.2002, 038/02 od 26.07.2002, 072/02 od 31.12.2002, 021/03 od 31.03.2003, 076/05 od 16.12.2005, 004/06 od 27.01.2006, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07 od 27.12.2007, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 029/13 od 22.06.2013, 009/15 od 05.03.2015, 053/16 od 11.08.2016, 001/17 od 09.01.2017, 050/17 od 31.07.2017, 046/19 od 07.08.2019, 073/19 od 27.12.2019, 080/20 od 04.08.2020, 008/21 od 26.01.2021, 059/21 od 04.06.2021) i Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga ("Službeni list Crne Gore", br. 046/19 od 07.08.2019, 073/19 od 27.12.2019, 008/21 od 26.01.2021)

prijavu adaptacije nadležnom inspekcijskom organu (u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata), kao i fotografije.

- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvod sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, ovjereni original nalog za prenos, ovjereni Swift)¹²;
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (fotografije objekta, kupljena/instalirana oprema/uređaj);
- Karton deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja a koja je definisana pojedinačnom programskom linijom.

Napomena:

- Sve fakture izdate od isporučioaca opreme/pružaoca usluga za adaptaciju moraju biti plaćene sa računa preduzeća korisnika finansijske pomoći.
- Kompenzacija, cesija, faktoring i ostali modeli ustupanja potraživanja ne predstavljaju prihvatljiv dokaz o trošenju sredstava.

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije osim kod Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1 (sa prefinansiranjem), a **nakon sprovedenog monitoringa**, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava, kao i pozitivan Izvještaj Komisije za monitoring sa foto-dokumentacijom, uz ostale ispunjene uslove Programa.

Za pozitivno riješene zahtjeve, donijeće se Rješenje kojim će se odobriti isplata finansijske pomoći. Ukoliko dostavljena dokazna dokumentacija nakon završetka aktivnosti nije u skladu sa odobrenim opravdanim troškovima (definisanih u Ugovoru o sufinansiranju), Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti Rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava, dok se kod Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu – Komponenta 1 može aktivirati procedura za povraćaj uplaćenih sredstava u skladu sa mjeničnim ovlaštenjem.

7.6.2. Monitoring

Ministarstvo ekonomskog razvoja, prije donošenja odluke o refundaciji sredstava, obavlja **obavezan monitoring odnosno terensku kontrolu** neposrednim uvidom na lokaciji poslovnih objekata podnosioca prijave. Prilikom monitoringa neophodno je:

- da je objekat adaptiran u skladu sa dostavljenom prijavom;
- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj, broj motora i ostale relevantne informacije);

Takođe, ukoliko se u toku monitoringa, odnosno terenske kontrole, utvrdi da oprema odstupa od one prikazane na fakturi, Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti Rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava.

Privredni subjekt je u obavezi da na kraju svake godine, u periodu od tri godine, po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja, od dana odobrenja sredstava, dostavlja izvještaje o efektima korišćenja sredstava finansijske / nefinansijske podrške (povećanje broja zaposlenih, proširenje asortimana, povećanje obima i vrijednosti prometa, povećanje produktivnosti, poboljšanje plasmana na inostrana tržišta, i sl.).

Nakon dobijene finansijske podrške, privredni subjekat dužan je da na zahtjev Ministarstva ekonomskog razvoja i Agencije za zaštitu konkurencije, a u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške, omogućiti uvid u finansijsku dokumentaciju i pristup opremi na poslovnoj lokaciji. U suprotnom korisnik sredstava je dužan vratiti dodijeljena sredstva, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja Ministarstva ekonomskog razvoja o obavezi vraćanja sredstava. Takođe, ukoliko se utvrde i druge nepravilnosti u toku monitoringa, privrednom subjektu se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva ekonomskog razvoja za period od narednih 5 godina.

8. IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJA PROGRAMA

Izvještaj o realizaciji Programa će biti sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu Ministarstva ekonomskog razvoja, kao i izvještaja o realizaciji godišnjeg akcionog plana Strategije za razvoj MMSP

¹² Prihvata se jedan od navedenih dokumenata.

za 2025.godinu. Ministarstvo može po potrebi sačinjavati periodične informacije o implementaciji pojedinačnih programskih linija. Evaluacija Programa će se obavljati od strane eksternih konsultanata. U skladu sa prirodom dinamike realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata, može obuhvatiti vremenski period nakon druge odnosno treće godine implementacije Programa za unapređenje konkurentnosti programa za 2025. godine.

9. PROMOCIJA PROGRAMA

U cilju bolje vidljivosti i dalje promocije Programa za unapređenje konkurencije i dodjele subvencija od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, svi korisnici državne pomoći su odgovorni za adekvatno promovisanje projektne aktivnosti podržane od Ministarstva ekonomskog razvoja.

10. OSTALO

Za sve uslove koji nisu definisani pojedinačnim programskim linijama, primjenjivaće se odredbe Programa definisane u poglavlju 6 i 7.

PROGRAMSKA LINIJA ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITETA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

1. CILJ

Ojačati konkurentnost mikro, malih i srednjih preduzeća u sektoru proizvodnje hrane stvaranjem i proširenjem kapaciteta za razvoj postojećih i novih proizvoda kroz održavanje i povećanje zaposlenosti, dodatne vrijednosti, širenjem na ino tržištima i usvajanjem novih rješenja i tehnologija.

Specifični ciljevi:

- Podsticanje investicija u osavremenjavanje pogona prehrambene djelatnosti;
- Stvaranje novih radnih mjesta;
- Podsticanje ravnomjernijeg regionalnog razvoja;
- Poboljšanje ekološkog učinka MMSP.

2. PREDMET PODRŠKE

Podrška u okviru Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji usmjerena je na sufinansiranje adaptacije proizvodnih pogona i nabavke nove opreme uključene u proces proizvodnje **za obavljanje podržanih djelatnosti u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti**, i to:

- adaptacija proizvodnih objekata koji su u vlasništvu privrednih subjekata ili se u njima obavlja djelatnost u skladu sa Ugovorom o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta),
- proizvodne opreme za obavljanje djelatnosti,
- opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje (npr. sistemi za tretman otpadnih voda u industriji, oprema za reciklažu, sakupljanje i separaciju otpada).

Utvrđeni troškovi sufinansiranja moraju biti isključivo namijenjeni djelatnosti koju pravno lice (poslovna jedinica) obavlja. Takođe, Programskom linijom podržavaju se i novoosnovani privredni subjekti.

3. FINANSIJSKI OKVIR

3.1. Budžet

Ukupan predviđeni budžet za realizaciju Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji iznosi 2,850,000.00€.

3.2. Intenzitet podrške

Programska linija podrazumijeva da privredno društvo finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to:

Komponenta 1. – opredjeljena sredstva 2,500,000 €:

Za neto ulaganja do 35,715-100,000 €	U visini od 70% opravdanih troškova bez PDVa
Za neto ulaganja od 100,001 -150,000 €	U visini od 60% opravdanih troškova bez PDVa
Za neto ulaganja preko 150,001 €	U visini od 50% opravdanih troškova bez PDVa

Minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 25,000 €, niti veći od 150,000 €.

Za preduzeća koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, koja su 51% i više u vlasništvu žena i mladih do 35 godina starosti, osoba sa invaliditetom odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5%, s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Ukupna vrijednost projekta s kojim podnosilac prijave aplicira ne može biti manja od neto vrijednosti 35,715 €.

Komponenta 2. (Novoosnovani privredni subjekti od 01.01.2025.god. do dana zatvaranja javnog poziva) – opredjeljena sredstva 350,000 €:

Za neto vrijednost između 30,000- 100,000 €	U visini od 50% opravdanih troškova bez PDV-a
---	---

Minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 15,000 €, niti veći od 50,000 €.

Primjeri za intenzitet podrške:

1. Nabavka opreme u sektoru C (podržane djelatnosti):

- Ukupna cijena nabavljene opreme iznosi 90.000,00€ + PDV 21% = 108.900,00€;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 90.000€;
- Odobreni iznos sufinansiranja je od 70% odnosno u iznosu od 63,000.00 €;

*Ukoliko preduzeće obavlja djelatnost u jedinici lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, odobriće se dodatni intenzitet od 5%, čime bi iznos za refundaciju troškova iznosio 67.500,00 €

2. Nabavka opreme u sektoru C (podržane djelatnosti):

- Ukupna cijena nabavljene opreme iznosi 140.000,00€ + PDV 21% = 169.400,00€;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 140.000,00€;
- Odobreni iznos sufinansiranja je od 60% odnosno u iznosu od 84,000.00 €;

3. Adaptacija objekta i nabavka opreme u sektoru C (podržane djelatnosti):

- Ukupna vrijednost adaptacije objekata iznosi 50.000,00 € +PDV 21%, dok vrijednost nabavljene opreme iznosi 140.000,00€ + PDV 21%. Ukupna vrijednost ulaganja iznosi = 190.000,00€ + PDV21% = 229.900,00;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 190.000,00€;
- Odobreni iznos sufinansiranja je od 50% odnosno u iznosu od 95,000.00 €;

4. Adaptacija objekta i nabavka opreme u sektoru C (podržane djelatnosti), pod pretpostavkom da preduzeće obavlja djelatnost u jedinici lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti :

- Ukupna vrijednost adaptacije objekata iznosi 110.000,00 € +PDV 21%, dok vrijednost nabavljene opreme iznosi 200.000,00€ + PDV 21%. Ukupna vrijednost ulaganja iznosi = 310.000,00€ + PDV21% = 229.900,00;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 375.100,00€;
- Odobreni iznos sufinansiranja je od 50% odnosno u maksimalnom iznosu od 150,000.00 €;

3.3. Opravdani troškovi

Opravdani troškovi su troškovi adaptacije proizvodnih objekata i nabavke osnovnih sredstava, koji će biti realizovani u periodu od jedne fiskalne godine odnosno ulaganje koje je nastalo u periodu od 1. januara do 15. novembra 2025. godine, i to:

- Pod adaptacijom objekta podrazumijeva se izvođenje radova na postojećem objektu, kojima se: vrši promjena organizacije prostora u objektu, vrši zamjena uređaja, postrojenja, opreme i instalacija, a kojima se ne utiče na stabilnost i sigurnost objekta, ne mijenjaju konstruktivni elementi, ne mijenja spoljni izgled i ne utiče na bezbjednost susjednih objekata, saobraćaja, zaštite od požara i životne sredine (Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata). Objekat u kojem se obavlja djelatnost a koji je predmet podrške za troškove adaptacije mora biti u vlasništvu privrednog subjekta-aplikanta ili posluje u istom po osnovu Ugovora o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta),
- Pod proizvodnom opremom i/ili mašinama smatra se i softver samo ukoliko predstavlja integrisani dio opreme ili mašine i čiji su troškovi posebno iskazani na profakturi; Dozvoljena je i nabavka opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje kao što su mašine za tretman otpadnih voda, reciklažu, sakupljanje i separaciju otpada namijenjenih za profesionalnu upotrebu i neophodnih za realizaciju proizvodnog procesa/usluge. Opremom se smatra i proizvodna linija koju čine više funkcionalno nedjeljivih mašina, samostalnih mašina koje zajednički čine jedinstven proizvodni proces.
- Troškovi montaže, instaliranja opreme i obuke mogu biti priznati ukoliko su iskazani na istoj profakturi izdatoj od dobavljača ili su uračunati u cjelokupni trošak nabavke opreme.

Dobavljač opreme može biti samo proizvođač opreme ili uvoznik/ovlašćeni distributer opreme. Ukoliko je oprema domaćeg porijekla mora biti nabavljena direktno od proizvođača. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica osim ako je prodavac opreme preduzetnik, ni od povezanih pravnih lica.

3.4. Potrebna dokumentacija, razmatranje aplikacija, refundacija troškova i monitoring

Osim Opšte dokumentacije navedene u Poglavlju 7.4. Podnošenje prijava i **potrebna dokumentacija, za ovu Programsku liniju je neophodno dostaviti i:**

- Ponudu/profakturu/fakturu dobavljača za adaptaciju proizvodnih objekata, nabavku opreme, djelova za mašine sa detaljnom specifikacijom i troškovima
- Rješenje o obavljanju djelatnosti i/ili druga dokazna dokumentacija za obavljanje djelatnosti proizvodnje (Izvod iz CRPS i Statut ne predstavljaju dokaz o obavljanju podržane djelatnosti)
- Ukoliko preduzeće aplicira za adaptaciju objekata neophodno je da dostavi: fotografije postojećeg stanja, List nepokretnosti predmetnog objekta ili Ugovor o zakupu sa pratećim Listom nepokretnosti.
- Ukoliko u vlasničkoj strukturi preduzeća od minimum 51% učestvuje osoba sa invaliditetom potrebno je dostaviti i Rješenje o priznavanju statusa invaliditeta izdato od jedne nadležne institucije.
- Analitička kartica ino kupaca za 2024.godinu (ne odnosi se na Komponentu II – novoosnovani privredni subjekti).

Razmatranje aplikacija:

Zahtjeve podnijete na Platformi a na osnovu Javnog poziva razmatraće Komisija za sprovođenje Programske linije nakon zatvaranja Javnog poziva. Zadatak Komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog rang liste primljenih aplikacija za svaku pojedinačnu komponentu, kao i prijava koje su nepotpune i neosnovane. Sredstva će se odobravati aplikacijama prema rang listi od najvećeg broja bodova naniže, do krajnje raspodjele ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za ovu Programsku liniju. Ako poslednja aplikacija na rang listi prelazi iznos raspoloživih sredstava, aplikant može dobiti samo dio zahtijevanih sredstava u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija vrši bodovanje aplikacija na osnovu sljedećih kriterijuma: ukupan prihod, neto dobit, broj zaposlenih, stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan, vrijednost opravdanih ulaganja, izvozne aktivnosti preduzeća, korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodnim godinama, a kako slijedi:

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija (maksimalni broj poena 50) u okviru Komponente I

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
1. Ukupni prihod Max 5 poena	Rast prihoda u 2024 u odnosu na 2023.god		(Bilans uspjeha za 2024.god.)
	do 10%	2	
	11-50%	3	
	51% i više	5	
2. Neto dobit Max 5 poena	Rast neto dobiti u 2024 u odnosu na 2023.god		(Bilans uspjeha za 2024.god.)
	do 10%	2	
	11-50%	3	
	51% i više	5	
3. Prosječan broj zaposlenih u 2024.god. Max 5 poena	Rast broja zaposlenih u 2024 u odnosu na 2023.god		(Statistički aneks za 2024.god.)
	do 10%	2	
	11-50%	3	
	51% i više	5	

4. Stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan Max 10 poena	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	10	
5. Vrijednost opravdanih ulaganja (neto) Max 10 poena	Od 35,715 -100.000€	5	Profaktura za nabavku opreme
	Od 100,001 do 150,000 €	7	
	Više od 150,001 €	10	
6. Izvozne aktivnosti preduzeća Max 5 poena	Preduzeće ostvaruje izvoz od minimum 10% ukupne proizvodnje	10	Analitička kartica ino kupaca za 2024.god.
7. Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodne tri godine (od 2022. do 2024.godine) Max 10 poena	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	10	MER baza podata
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	0	

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija (maksimalni broj poena 40) u okviru Komponente II – novoosnovani privredni subjekti

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
Prosječan broj zaposlenih	1-5	3	Za novoosnovane subjekte poslednji IOPPD obrazac ili JPR obrazac
	6-10	5	
	Više od 10	10	
Stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	10	Izvod iz CRPS
Vlasnička struktura preduzeća	Žena ili lice do 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	5	Izvod iz CRPS
	Osoba sa invaliditetom učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	
Vrijednost ulaganja (neto)	Ulaganje do 30,000-50,000 €	5	Dostavljene ponude
	Ulaganje od 50,001-75,000 €	7	
	Ulaganje više od 75,001 €	10	

U slučaju jednakog broja bodova prioritet će imati aplikacija koja:

- Obavlja djelatnost u Opštinama ispod prosjeka razvijenosti - manje razvijene JLS (Izvori verifikacije: Izvod iz CRPS i Rješenje o obavljanju djelatnosti ili druga dokazna dokumentacija kojom se potvrđuje lokacija proizvodnog pogona);
- Vlasnička struktura preduzeća je u minimum 51% vlasništvu žena i mladih do 35 godina, kao i osoba sa invaliditetom.
- Po redoslijedu prispjeca aplikacija na Platformi.

**Napomena: Ukoliko korisnik utroši manje sredstava od predviđenih aplikacijom odnosno potpisanim ugovorom, a to je u sklopu kriterijuma "Vrijednost opravdanih ulaganja projekta (neto)" uticalo na bodovanje i poziciju korisnika na konačnoj rang listi na način da se u tom slučaju ne bi pozicionirao na istoj, sa istim će se raskinuti Ugovor o dodjeli subvencije.*

Nakon realizacije planirane aktivnosti, privredni subjekat podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za adaptaciju objekata i/ili nabavku proizvodne opreme izdata na puni iznos investicije.
 - o Ukoliko je podržana adaptacija objekata neophodno je dostaviti ovjerenu prijavu adaptacije nadležnom inspekcijskom organu (u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata).
 - o Ukoliko se radi o uvezenoj opremi neophodno je dostaviti ovjerenu fakturu sa otpremnicom, JCI (jedinствену carinsku ispravu). Fotokopija garancije za opremu je obavezna za svaki predmet nabavke koji podliježe garanciji;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, original nalog za prenos, ovjereni Swift);
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (adaptirani objekat, kupljena/instalirana oprema);
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije, a nakon sprovedenog monitoringa za programske linije u okviru kojih je isti predviđen, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava.

Proces monitoringa će se obaviti nakon podnošenja kompletne dokumentacije koja je predviđena u okviru II faze za realizaciju programske linije.

Važna napomena: Prilikom monitoringa neophodno je:

- da je objekat adaptiran u skladu sa prijavom i dostavljenom fakturom;
- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj, broj motora i ostale relevantne informacije);

PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU

1. CILJ

Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu ima za cilj pružanje pravovremene pomoći preduzećima u većinskom vlasništvu žena, a sve u cilju podsticanja inovativnosti i unapređenja njihove konkurentnosti na tržištu.

Specifični ciljevi:

- Povećanje broja preduzeća u vlasništvu žena;
- Uvođenje novih proizvoda ili usluga i podsticanje novog zapošljavanja;
- Usvajanje novih poslovnih vještina;

2. PREDMET

Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu podrazumijeva finansijsku i nefinansijsku podršku preduzećima u većinskom vlasništvu osoba ženskog pola i implementira se u okviru dvije komponente:

KOMPONENTA 1. – Početnice u biznisu (privredni subjekti u vlasništvu žena od minimum 51% koji do dana završetka trajanja Javnog poziva ne posluju duže od 3 godine).

KOMPONENTA 2. – Razvoj postojećih biznisa žena preduzetnica (privredni subjekti u vlasništvu žena od minimum 51% koje na dan zatvaranja Javnog poziva posluju minimum 3 godine i duže).

Finansijska podrška obuhvata dodjelu bespovratnih sredstava za pokriće dijela troškova za:

- adaptaciju objekata u kojima se obavlja djelatnost. Objekat u kojem se obavlja djelatnost a koji je predmet podrške za troškove adaptacije mora biti u vlasništvu privrednog subjekta-aplikanta ili posluje u istom po osnovu Ugovora o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta);
- nabavku nove proizvodne opreme, za podržane šifre djelatnosti u okviru sektora C,
- informatičke i audio opreme za šifre djelatnosti 62.01, 62.02, 62.03, 62.09, 63.11, 71.11, 71.12, 71.20, 72.11, 72.19, 74.10

U okviru **nefinansijske podrške** obezbijeđen je **mentoring** u trajanju od 25 sati obaveznog besplatnog mentorskog rada sa vlasnikom/odgovornim licem u preduzeću u cilju dijagnostifikovanja trenutne situacije u preduzeću i predlaganja mjera i aktivnosti za unapređenje poslovanja. Proces sprovođenja mentoring usluge biće definisan Ugovornim odnosom između korisnika sredstava i Ministarstva.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju finansijskog dijela Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu iznosi 500.000€.

3.1. Intenzitet podrške

KOMPONENTA 1 – opredjeljeni budžet 200.000€ Početnice u biznisu (privredni subjekti u vlasništvu žena od minimum 51% koji do dana završetka trajanja Javnog poziva ne posluju duže od 3 godine)	Ministarstvo ekonomskog razvoja odobrava isplatu dijela troškova u visini od 80% odnosno 70% iznosa ugovorene subvencije bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a (Ukoliko je traženi iznos do 10.000 €, preduzeće može ostvariti predfinansiranje u iznosu od 70%, a ukoliko je iznos iznad 10.000 € ili preduzeće ne želi predfinansiranje, može ostvariti refundaciju od 80%). Privredni subjekt koji dobije predfinansiranje je
--	---

	dužan da nakon dodijeljene subvencije pružaocu usluge isplati cjelokupnu vrijednost profakture/fakture, sa pripadajućim PDV-om.
KOMPONENTA 2 – opredjeljeni budžet 300.000€ Razvoj postojećih biznisa žena preduzetnica (privredni subjekti u vlasništvu žena od minimum 51% koji posluju duže od 3 godine , odnosno registrovani su u CRPS-u prije 30.marta 2022.godine	Podrazumijeva da privredni subjekt finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, iznosa ugovorene subvencije u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.

4. Potrebna dokumentacija, razmatranje aplikacija, refundacija troškova i monitoring

Osim Opšte dokumentacije navedene u Poglavlju 7.4. Podnošenje prijava i **potrebna dokumentacija, za ovu Programsku liniju je neophodno dostaviti i:**

KOMPONENTA 1. (sa predfinansiranjem):

- Ponuda/profaktura/faktura pružaoca usluga za adaptaciju objekata i/ili dobavljača za nabavku opreme sa detaljnim opisom, specifikacijom, i troškovima (Prihvatljive su samo ponude/profakture/fakture ne starije od 3 dana od dana podnošenja aplikacije);
- Potvrdu o aktivnim žiro-računima kod poslovnih banaka, i da isti nisu u blokadi izdata od **Centralne banke Crne Gore (na dan predaje aplikacije)**;
- KDP svih banaka kod kojih privredni subjekat ima otvoren žiro račun;
- Ukoliko je vlasnik privrednog subjekta lice sa invaliditetom dužno je dostaviti **Rješenje o priznavanju statusa invaliditeta** izdato barem od jedne nadležne institucije (original ili ovjerena kopija – ovjera ne starija od 3 mjeseca od dana objave Javnog poziva).

KOMPONENTA 1. (bez predfinansiranja)

Potrebna dokumentacija i procedura je ista kao kod KOMPONENTE II.

KOMPONENTA 2.

- Ponuda/profaktura/faktura pružaoca usluga za adaptaciju objekata i/ili dobavljača za nabavku opreme i/ili mašine sa detaljnom specifikacijom i troškovima;
- Ukoliko je vlasnik privrednog subjekta lice sa invaliditetom dužno je dostaviti **Rješenje o priznavanju statusa invaliditeta** izdato barem od jedne nadležne institucije (original ili ovjerena kopija – ovjera ne starija od 3 mjeseca od dana objave Javnog poziva).

Razmatranje aplikacija:

Zahtjeve podnijete na Platformi a na osnovu Javnog poziva razmatraće Komisija za sprovođenje Programske linije nakon zatvaranja Javnog poziva. Zadatak Komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog rang liste primljenih aplikacija za svaku pojedinačnu komponentu, kao i prijava koje su nepotpune i neosnovane. Sredstva će se odobravati aplikacijama prema rang listi od najvećeg broja bodova naniže, do krajnje raspodjele ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za ovu Programsku liniju. Ako posljednja aplikacija na rang listi prelazi iznos raspoloživih sredstava, aplikant može dobiti samo dio zahtijevanih sredstava u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija vrši bodovanje aplikacija na osnovu sljedećih kriterijuma: Prosječan broj zaposlenih, Vrsta djelatnosti, Stepenn razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan, Vlasnička struktura preduzeća, Vrijednost ulaganja, Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodnim godinama.

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija Komponenta 1. – noosnovana preduzeća koja posluju do 3 godine (maksimalni broj bodova 50)

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
Prosječan broj zaposlenih	1-5	3	Statistički aneks za 2024. godinu. Za novoosnovane subjekte poslednji IOPPD obrazac ili JPR obrazac
	6-10	5	
	Više od 10	10	
Vrsta djelatnosti	Proizvodna djelatnost	10	Izvod iz CRPS
	Uslužna djelatnost	5	
Stepenn razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	5	Izvod iz CRPS
Vlasnička struktura preduzeća	Žena do 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	Izvod iz CRPS
	Žena starija od 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	5	
	Žena sa invaliditetom učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	
Vrijednost ulaganja (neto)	Ulaganje do 5,000 €	2	Dostavljene ponude
	Ulaganje od 5,001-10,000 €	3	
	Ulaganje više od 10,001 €	5	
Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u 2024. godini	10	MER baza podataka
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u prethodne 3 godine	0	

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija Komponenta II – preduzeća koja posluju duže od 3 godine (maksimalni broj bodova 50)

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
Prosječan broj zaposlenih u 2024.god.	1-5	2	Statistički aneks za 2024. godinu
	6-10	3	
	Više od 10	5	
Prihod (rast prihoda u 2024.god. u odnosu na 2023.godinu)	do 10%	2	(Bilans uspjeha za 2024. godinu)
	11-50%	3	
	51% i više	5	
Vrsta djelatnosti	Proizvodna djelatnost	5	Izvod iz CRPS
	Uslužna djelatnost	3	

Stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS)	5	Izvod iz CRPS
Vlasnička struktura postojećih preduzeća	Žena do 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	Izvod iz CRPS
	Žena starija od 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	5	
	Žena sa invaliditetom učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	
Vrijednost ulaganja	Ulaganje do 10,000 €	2	Dostavljene ponude
	Ulaganje od 10,001-25,000 €	3	
	Ulaganje više od 20,001 €	5	
Preduzetom upravlja žena (ženski žig/žena vlasnica i izvršna direktorica)	Da	5	Sekretarijat savjeta za konkurentnost/Izvod iz CRPS
	Ne	0	
Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u 2024. godini	10	MER baza podataka
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u prethodne 3 godine	0	

U slučaju jednakog broja bodova prioritet će imati aplikacija koja:

- Obavlja djelatnost u Opštinama ispod prosjeka razvijenosti -manje razvijene JLS (Izvori verifikacije: Izvod iz CRPS i Rješenje o obavljanju djelatnosti ili druga dokazna dokumentacija kojom se potvrđuje lokacija proizvodnog pogona);
- Ukoliko je vlasnica lice sa invaliditetom;
- Po redoslijedu prispjeća aplikacije

REFUNDACIJA TROŠKOVA - na osnovu donešene rang liste odabrani aplikanti će biti pozvani da potpišu Ugovor o sufinansiranju sa Ministarstvom ekonomskog razvoja.

✓ **Komponenta 1.**

Nakon završene procedure ugovaranja, koja podrazumijeva dostavljanje jedne mjenice, koju uz mjenično ovlaštenje popunjava ovlašćeno lice u prostorijama ministarstva, privredni subjekat u II fazi (u roku od 5 dana) podnosi sljedeću dokumentaciju za sufinansiranje dijela sredstava ugovorene aktivnosti:

- Zahtjev za isplatu sredstava - Obrazac 5;
- Karton deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda.

Nakon verifikacije podnijete dokumentacije iz prethodnog stava, Ministarstvo će na račun aplikanta izvršiti uplatu u visini od 70% ugovorenih troškova aktivnosti (u skladu sa važećom administrativnom procedurom). aplikant je u obavezi da u roku od 10 dana od dana uplate ministarstva izvrši uplatu u visini od 100% vrijednosti profakture/fakture na račun dobavljača.

Po isporuci opreme/realizaciji ugovorene aktivnosti (ne kasnije od 30 dana od uplate cjelokupnog iznosa profakture/fakture na račun pružaoca usluge), aplikant u III fazi podnosi sledeću dokumentaciju:

- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,

- Original ili ovjerenu fotokopiju fakture pružaoca usluga za realizaciju aktivnosti odnosno nabavku opreme/usluga sa detaljnom specifikacijom, opisom i troškovima (potpisana i ovjerena);
 - Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća i/ili original nalog za prenos, ovjereni od strane poslovne banke);
 - Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (nabavljena/instalirana oprema/uređaj);
- i drugu specifičnu dokumentaciju po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

✓ **Komponenta 1. (bez predfinansiranja) i Komponenta 2.**

Nakon realizacije planirane aktivnosti, privredni subjekat podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za nabavku predmetne opreme izdata na puni iznos investicije; Ukoliko se radi o uvezenoj opremi nepohodno je dostaviti JCI;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, original nalog za prenos, ovjereni Swift);
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (kupljena/instalirana oprema/uređaj);
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Isplata će se vršiti nakon sprovedenog monitoringa za programske linije u okviru kojih je isti predviđen, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava.

Proces monitoringa će se obaviti nakon podnošenja kompletne dokumentacije koja je predviđena u okviru III faze za realizaciju programske linije (komponenta 1 sa predfinansiranjem) odnosno nakon faze II (komponenta I – bez predfinansiranja i komponenta II), a u skladu sa poglavljem 7. Programa, tačka 7.6.2. Monitoring.

Važna napomena: Prilikom monitoringa neophodno je:

- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi;
- oprema ne smije da se otuđi u periodu najmanje tri godine od dana nabavke.

4.2. Ostalo

Sve što nije definisano u okviru pojedinačne programske linije, primjenjivaće se odredbe Programa definisane u poglavlju 6 i 7.

5. KONTAKT

Sve informacije koje se odnose na Program korisnici mogu dobiti putem elektronske pošte na adrese ana.sebek@mek.gov.me i marina.sakovic@mek.gov.me kao i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me>

PROGRAMSKA LINIJA ZA PODSTICAJ ODRŽIVOG ZDRAVSTVENOG RAZVOJA

1. CILJ

Programska linija za unapređenje kapaciteta za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja ima za cilj podršku ovog segmenta kroz podsticaj uvođenja novih tehnologija i inovativnih rješenja u zdravstvenoj industriji, kako bi se došlo do većeg nivoa konkurentnosti i poboljšanja kvaliteta proizvoda, što će doprinijeti cjelokupnom razvoju crnogorske ekonomije, stvoriti nova radna mjesta i promovisati Crnu Goru kao poželjnu destinaciju za razvoj zdravstvenog turizma.

Programska linija je namijenjena postojećim preduzećima koja posluju u okviru šifre djelatnosti 3250 - Proizvodnja medicinskih i stomatoloških instrumenata i materijala.

Specifični ciljevi:

- Razvoj i unapređenje postojećih kapaciteta u zdravstvenoj industriji;
- Uvođenje novih tehnologija i inovativnih poslovnih modela u zdravstvenoj industriji;
- Stvaranje novih radnih mjesta;
- Podsticanje ravnomjernijeg regionalnog razvoja i pretpostavki za razvoj zdravstvene industrije;

2. PREDMET PODRŠKE

Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja podrazumijeva dodjelu bespovratnih sredstava za nabavku osnovnih sredstava/opreme koji su direktno uključeni u proces proizvodnje:

- nova proizvodna oprema i/ili mašina, koja je direktno u funkciji kreiranja proizvoda;
- novi djelovi, specijalizovani alati za mašine;

Preduzeća mogu podnijeti jedan zahtjev za dodjelu finansijske pomoći i to za **maksimalno 10 stavki** u okviru jedinstvenog ulaganja od prihvatljivih aktivnosti programske linije.

Utvrdjeni troškovi sufinansiranja moraju biti isključivo namijenjeni djelatnosti koju pravno lice (poslovna jedinica) obavlja.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Budžet

Ukupan predviđeni budžet za realizaciju Programske linije za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja iznosi 150.000,00€.

3.1. Intenzitet podrške

Programska linija podrazumijeva da privredno društvo/preduzetnik finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše. Nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava se refundacija dijela troškova **u visini od 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00€, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a.**

3.2. Opravdani troškovi u okviru podržanih aktivnosti su:

- ulaganja u osnovna sredstva – novu opremu direktno povezanu sa proizvodnjom odnosno pružanjem usluga, a koji su u direktnoj vezi sa osnovnom šifrom djelatnosti;

4. PROCEDURA SPROVOĐENJA

4.1. Potrebna dokumentacija, razmatranje aplikacija, refundacija troškova i monitoring

Osim Opšte dokumentacije navedene u Poglavlju 7.4. **Podnošenje prijava i potrebna dokumentacija** za ovu Programsku liniju u I fazi je neophodno dostaviti i sljedeću dokumentaciju:

- Ponuda/profaktura/faktura dobavljača za nabavku opreme i/ili mašine sa detaljnom specifikacijom i troškovima;

Razmatranje aplikacija:

Zahtjeve podnijete na Platformi a na osnovu Javnog poziva razmatraće Komisija za sprovođenje Programске linije nakon zatvaranja Javnog poziva. Zadatak Komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata te sačini predlog rang liste primljenih aplikacija za svaku pojedinačnu komponentu, kao i prijava koje su nepotpune i neosnovane. Sredstva će se odobravati aplikacijama prema rang listi od najvećeg broja bodova naniže, do krajnje raspodjele ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za ovu Programsku liniju. Ako poslednja aplikacija na rang listi prelazi iznos raspoloživih sredstava, aplikant može dobiti samo dio zahtijevanih sredstava u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija vrši bodovanje aplikacija na osnovu sljedećih kriterijuma: Prosječan broj zaposlenih, Vrsta djelatnosti, Stepен razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan, Vlasnička struktura preduzeća, Vrijednost ulaganja, Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodnim godinama.

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija u okviru Programске linije za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
Prosječan broj zaposlenih	1-5	3	Statistički aneks za 2024. godinu.
	6-10	5	
	Više od 10	10	
Ukupni prihod	Rast prihoda u 2024 u odnosu na 2023.god	10	(Bilans uspjeha za 2024.god.)
	Nije bilo rasta prihoda	5	
Stepен razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	5	Izvod iz CRPS
Vlasnička struktura preduzeća	Lice do 35 godina starosti učestvuje u vlasništvu minimum 51%	10	Izvod iz CRPS
	Nema lica do 35 godina u vlasništvu ili je % vlasništva ispod 51%	0	
Vrijednost ulaganja (neto)	Ulaganje do 10,000 €	2	Dostavljene ponude
	Ulaganje od 10,001-20,000 €	3	
	Ulaganje više od 20,001 €	5	
Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u 2024. godini	10	MER baza podataka
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede u prethodne 3 godine	0	

U slučaju jednakog broja bodova prioritet će imati aplikacija koja:

- Obavlja djelatnost u Opštinama ispod prosjeka razvijenosti -manje razvijene JLS (Izvori verifikacije: Izvod iz CRPS i Rješenje o obavljanju djelatnosti ili druga dokazna dokumentacija kojom se potvrđuje lokacija proizvodnog pogona);

Refundacija troškova:

Nakon realizacije planirane aktivnosti, privredni subjekat podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za nabavku predmetne opreme izdata na puni iznos investicije; Ukoliko se radi o uvezenoj opremi nepohodno je dostaviti JCI;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, original nalog za prenos, ovjereni Swift);
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (kupljena/instalirana oprema/uređaj);
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije, a nakon sprovedenog monitoringa, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava.

Proces monitoringa će se obaviti nakon podnošenja kompletne dokumentacije, a u skladu sa poglavljem 7. Programa, tačka 7.6.2. Monitoring.

Važna napomena: Prilikom monitoringa neophodno je:

- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi;
- oprema ne smije da se otuđi u periodu najmanje tri godine od dana nabavke.

4.2.Ostalo

Sve što nije definisano u okviru pojedinačne programske linije, primjenjivaće se odredbe Programa definisane u poglavlju 6 i 7.

5. KONTAKT

Sve informacije koje se odnose na Program korisnici mogu dobiti putem elektronske pošte na adrese ana.sebek@mek.gov.me i marina.sakovic@mek.gov.me kao i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me>

Aneks 1. Dozvoljene šifre djelatnosti u okviru sektora C – Prerađivačka industrija za Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji

SEKTOR C: PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	
1011	Prerada i konzervisanje mesa
1012	Prerada i konzervisanje živinskog mesa
1013	Proizvodnja mesnih prerađevina
1020	Prerada i konzervisanje ribe, ljuskara i mekušaca
1031	Prerada i konzervisanje krompira
1032	Proizvodnja sokova od voća i povrća
1039	Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
1041	Proizvodnja ulja i masti
1042	Proizvodnja margarina i sličnih jestivih masti
1051	Prerada mlijeka i proizvodnja sireva
1052	Proizvodnja sladoleda
1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda
1062	Proizvodnja skroba i proizvoda od skroba
1071	Proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača
1072	Proizvodnja dvopeka, keksa, trajnog peciva i kolača
1073	Proizvodnja makarona, rezanaca i sličnih proizvoda od brašna
1081	Proizvodnja šećera
1082	Proizvodnja kakaoa, čokolade i konditorskih proizvoda
1083	Prerada čaja i kafe
1084	Proizvodnja začina i drugih dodataka hrani
1085	Proizvodnja gotovih jela
1086	Proizvodnja homogenizovanih hranljivih preparata i dijetetske hrane
1089	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda
1107	Proizvodnja osvježavajućih pića, mineralne vode i ostale flaširane vode - dozvoljena je samo proizvodnja Proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pica.

Aneks 2. Dozvoljene šifre djelatnosti i sektori u okviru Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu

SEKTOR C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	
1011	Prerada i konzervisanje mesa
1012	Prerada i konzervisanje živinskog mesa
1013	Proizvodnja mesnih prerađevina
1020	Prerada i konzervisanje ribe, ljuskara i mekušaca
1031	Prerada i konzervisanje krompira
1032	Proizvodnja sokova od voća i povrća
1039	Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
1041	Proizvodnja ulja i masti
1042	Proizvodnja margarina i sličnih jestivih masti
1051	Prerada mlijeka i proizvodnja sireva
1052	Proizvodnja sladoleda
1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda
1062	Proizvodnja skroba i proizvoda od skroba
1071	Proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača
1072	Proizvodnja dvopeka, keksa, trajnog peciva i kolača
1073	Proizvodnja makarona, rezanaca i sličnih proizvoda od brašna
1081	Proizvodnja šećera
1082	Proizvodnja kakaoa, čokolade i konditorskih proizvoda
1083	Prerada čaja i kafe
1084	Proizvodnja začina i drugih dodataka hrani
1085	Proizvodnja gotovih jela
1086	Proizvodnja homogenizovanih hranljivih preparata i dijetetske hrane
1089	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda
1091	Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
1092	Proizvodnja gotove hrane za kućne ljubimce
1107	Proizvodnja osvježavajućih pića, mineralne vode i ostale flaširane vode
1310	Priprema i pređenje tekstilnih vlakana
1320	Proizvodnja tkanina
1330	Dovršavanje tekstila
1391	Proizvodnja pletenih i kukičanih materijala

1392	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće
1393	Proizvodnja tepiha i prekrivača za pod
1394	Proizvodnja užadi, kanapa, pletenica i mreža
1395	Proizvodnja netkanog tekstila i predmeta od tog tekstila, osim odjeće
1396	Proizvodnja ostalog tehničkog i industrijskog tekstila
1399	Proizvodnja ostalih tekstilnih predmeta
1411	Proizvodnja kožne odjeće
1412	Proizvodnja radne odjeće
1413	Proizvodnja ostale odjeće
1414	Proizvodnja rublja
1419	Proizvodnja ostalih odjevnih predmeta i pribora
1420	Proizvodnja proizvoda od krzna
1431	Proizvodnja pletenih i kukičanih čarapa
1439	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće
1511	Štavljenje i dorada kože, dorada i bojenje krzna
1512	Proizvodnja putnih i ručnih torbi i sl., saračkih proizvoda i kaiševa
1520	Proizvodnja obuće
1622	Proizvodnja parketa
1623	Proizvodnja ostale građevinske stolarije i elemenata
1624	Proizvodnja drvene ambalaže
1629	Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta, plute, slame i pruća
1711	Proizvodnja vlakana celuloze
1712	Proizvodnja papira i kartona
1721	Proizvodnja talasastog papira i kartona i ambalaže od papira i kartona
1722	Proizvodnja predmeta od papira za ličnu upotrebu i upotrebu u domaćinstvu
1723	Proizvodnja kancelarijskih predmeta od papira
1724	Proizvodnja tapeta
1729	Proizvodnja ostalih proizvoda od papira i kartona
2041	Proizvodnja sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje
2042	Proizvodnja parfema i toaletnih preparata
2052	Proizvodnja sredstava za lijepljenje
2053	Proizvodnja eteričnih ulja
2060	Proizvodnja vještačkih vlakana
2110	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda
2120	Proizvodnja farmaceutskih preparata
2221	Proizvodnja ploča, listova, cijevi i profila od plastike
2222	Proizvodnja ambalaže od plastike
2223	Proizvodnja predmeta od plastike za građevinarstvo
2229	Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike
2311	Proizvodnja ravnog stakla
2312	Oblikovanje i obrada ravnog stakla
2313	Proizvodnja šupljeg stakla
2314	Proizvodnja staklenih vlakana
2319	Proizvodnja i obrada ostalog stakla, uključujući tehničke staklene proizvode
2320	Proizvodnja vatrostalnih proizvoda
2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
2332	Proizvodnja opeke, crijepa i građevinskih proizvoda od pečene gline
2341	Proizvodnja keramičkih predmeta za domaćinstvo i ukrasnih predmeta
2342	Proizvodnja sanitarnih keramičkih proizvoda
2343	Proizvodnja izolatora i izolacionog pribora od keramike
2344	Proizvodnja ostalih tehničkih proizvoda od keramike
2349	Proizvodnja ostalih keramičkih proizvoda
2351	Proizvodnja cementa
2352	Proizvodnja kreča i gipsa
2361	Proizvodnja proizvoda od betona namijenjenih za građevinarstvo
2362	Proizvodnja proizvoda od gipsa namijenjenih za građevinarstvo
2363	Proizvodnja svježeg betona
2364	Proizvodnja maltera
2365	Proizvodnja proizvoda od cementa sa vlaknima
2369	Proizvodnja ostalih proizvoda od betona, gipsa i cementa
2370	Sječenje, oblikovanje i obrada kamena
2391	Proizvodnja brusnih proizvoda
2420	Proizvodnja čeličnih cijevi, šupljih profila i priključaka
2431	Hladno valjanje šipki
2432	Hladno valjanje pljosnatih proizvoda

2433	Hladno oblikovanje profila
2434	Hladno vučenje žice
2825	Proizvodnja rashladne i ventilacione opreme, osim za domaćinstvo
2829	Proizvodnja ostalih mašina i aparata opšte namjene
2830	Proizvodnja mašina za poljoprivredu i šumarstvo
2841	Proizvodnja mašina za obradu metala
2849	Proizvodnja ostalih mašina-alatki
2891	Proizvodnja mašina za metalurgiju
2892	Proizvodnja mašina za rudnike, kamenolome i građevinarstvo
2893	Proizvodnja mašina za industriju hrane, pića i duvana
2894	Proizvodnja mašina za industriju tekstila, odjeće i kože
2895	Proizvodnja mašina za industriju papira i kartona
2896	Proizvodnja mašina za izradu plastike i gume
2899	Proizvodnja mašina za ostale specijalne namjene
3012	Izgradnja camaca za sport i razonodu
3091	Proizvodnja motocikala
3092	Proizvodnja bicikala i invalidskih kolica
3099	Proizvodnja ostale transportne opreme
3101	Proizvodnja namještaja za poslovne i prodajne prostore
3102	Proizvodnja kuhinjskog namještaja
3103	Proizvodnja madraca
3109	Proizvodnja ostalog namještaja
3212	Proizvodnja nakita i srodnih predmeta
3213	Popravka elektronske i optičke opreme
3220	Proizvodnja muzičkih instrumenata
3230	Proizvodnja sportske opreme
3240	Proizvodnja igara i igračaka
3250	Proizvodnja medicinskih i stomatoloških instrumenata i materijala
3291	Proizvodnja metli i četki
3299	Proizvodnja ostalih predmeta
3311	Popravka metalnih proizvoda
SEKTOR I USLUGE SMJEŠTAJA I ISHRANE	
5510	Hoteli i sličan smještaj
5520	Odmarališta i slični objekti za kraći boravak
5590	Ostali smještaj
5621	Ketering
5629	Ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane
SEKTOR J INFORMISANJE I KOMUNIKACIJE	
6201	Kompjutersko programiranje
6202	Konsultantske djelatnosti u oblasti informacione tehnologije
6203	Upravljanje kompjuterskom opremom
6209	Ostale usluge informacione tehnologije
6311	Obrada podataka, hosting i sl.
SEKTOR M STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	
7111	Arhitektonska djelatnost
7112	Inžinjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje
7120	Tehničko ispitivanje i analize
7211	Istraživanje i eksperimentalni razvoj u biotehnologiji
7219	Istraživanje i razvoj u ostalim prirodnim i inženjerskim naukama
7410	Specijalizovane dizajnerske djelatnosti
SEKTOR P OBRAZOVANJE	
8510	Predškolsko obrazovanje
SEKTOR Q ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA	
8623	Stomatološka praksa

Aneks 3. Dozvoljene šifre djelatnosti i sektori u okviru Programske linije za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja

SEKTOR C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	
3250	Proizvodnja medicinskih i stomatoloških instrumenata i materijala

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo ekonomskog razvoja

NAZIV PROPISA

Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?

Paket mjera finansijske i nefinansijske podrške koje sadrži predloženi akt - Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu, treba da doprinese pokretanju i daljem jačanju privredne aktivnosti, kroz osnivanje novih i podsticanje rasta i razvoja postojećih privrednih subjekata.

Imajući u vidu tržišna kretanja i trenutno stanje u privredi Crne Gore, jasno je da se porast investicija i konkurentnosti domaće proizvodnje uz dalju diverzifikaciju privrede, nameću kao jedan od najvažnijih zadataka ekonomske politike Vlade Crne Gore a samim tim i Ministarstva ekonomskog razvoja u čijoj nadležnosti su politike kreiranja i implementacije programa i mjera podrške sektoru mikro, malih, srednjih preduzeća i preduzetnika.

- Koji su uzroci problema?

Trenutno stanje u crnogorskoj ekonomiji jasno ukazuje da postojeći ekonomski model nije održiv i da je potrebno raditi na diversifikaciji privrede, jačanju domće proizvodnje, digitalnoj transformaciji biznisa, jačanju izvozne orijentisanosti i prelasku sa linealnog na cirkularni model poslovanja.

Vodeći računa o nepredvidljivosti kretanja na globalnom tržištu, izazovima u lancima snabdijevanja hranom i energentima, koji su prije svega izazvani Ukrajinskom krizom, Ministarstvo ekonomskog razvoja pažljivo je pratilo sva privredna dešavanja na međunarodnoj i domaćoj sceni, nastojeći da kreira programe podrške privredi koji će imati za cilj pokretanje i dalje snaženje privredne aktivnosti uz jačanje konkurentnosti domaćih proizvoda i usluga.

- Koje su posljedice problema?

Na osnovu analize stanja u sektoru mikro, malih i srednjih preduzeća, makroekonomskih pokazatelja i kontinuiranog praćenja privrednih kretanja na domaćem, regionalnom i EU tržištu, zaključuje se da je poslovanje MMSP i preduzetnika u Crnoj Gori uslovljeno značajnim ekonomskim izazovima, gdje opstanak i dalji razvoj preduzeća zavisi od brzine prilagođavanja novonastalim promjenama i institucionalne podrške za njihov dalji razvoj i opstanak na tržištu.

- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?

Oštećeni subjekti su u najvećoj mjeri preduzetnici, mikro, mala i srednja preduzeća, koji usled neadekvatnih mjera finansijsko-nefinasijke podrške nemaju mogućnost realizacije predmetne investicije, sa posebnim naglaskom na žene i mlade kao ciljne grupe kojima je ova vrsta podrške najviše potrebna upravo iz razloga navedenih u prethodnom pitanju.

- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?**

Program za unapređenje konkurentnosti privrede koncipiran je na sistemu refundacije dijela opravdanih troškova realizacije određene aktivnosti koju preduzeće sprovodi. Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova.

Subvencionisanjem dijela opravdanih troškova preduzeću se pomaže da realizuju planiranu investiciju, što sa druge strane doprinosi jačanju konkurentnosti kako samog preduzeća tako i ukupne crnogorske ekonomije usled izazova sa kojima je većina preduzeća suočena u pogledu nemogućnosti obezbjeđenja finansijskih sredstava.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**

Opšti cilj Programa je dalji razvoj MMSP i povećanje njihove produktivnosti koja treba da doprinese stvaranju otpornije, konkurentnije i izvozno orijentisane privrede.

Specifični ciljevi Programa su:

- podsticanje investicione aktivnosti kroz ulaganja u adaptaciju objekata i nabavku opreme u cilju unapređenja proizvodnih procesa;
- podsticanje razvoja preduzetništva kod žena, mladih i osoba sa invaliditetom kroz posebne podsticajne mehanizme podrške;
- podsticaj transformacije poslovnih i tehnoloških procesa sa linearnog na cirkularni model poslovanja;
- jačanje izvoznih kapaciteta MMSP;
- pružanje mentoring usluga za nalaženje najpovoljnijih rješenja za buduće poslovanje kroz dijagnozu, pripremu razvojnih planova, savjetovanje i uspostavljanje poslovne saradnje;

Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo

Prilikom definisanja Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. vodilo se računa o usklađenosti kako sa krovnim nacionalnim dokumentima, tako i sa relevantnim politikama na nivou EU. Sagledavajući usklađenost Programa sa komplementarnim politikama i relevantnim dokumentima na nacionalnom nivou izdvojicemo sljedeće:

- 👉 **Program ekonomskih reformi (PER) 2025-2027. godina**, kao glavni dokument u ispunjavanju ekonomskih kriterijuma u pregovorima za članstvo u EU, predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama. Predviđene reforme imaju za cilj očuvanje makroekonomske i stabilnosti javnih finansija, uz dinamiziranje ekonomskog rasta i investicionog ciklusa u državi. U fokusu ekonomske politike je podsticaj stvaranja pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta, koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana.
- 👉 **Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine** predstavlja strateški dokument za razvoj konkurentnosti crnogorske ekonomije sa fokusom na industrijski sektor, kojom se podstiče dvostruka tranzicija za održivi razvoj industrijskog sektora Crne Gore, gdje su upravo privredna društva prepoznata kao nosioci promjena i razvoja.
- 👉 **Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026. godine**, čijom realizacijom se stvaraju mogućnosti za prevazilaženje izazova i ostvarivanje promjena u ključnim oblastima za dalji rast i razvoj MMSP sektora. Dodatno, ovom Strategijom podstiče se stvaranje inovativnog i održivog sektora MMSP zasnovanog na znanju, digitalizaciji i resursnoj efikasnosti, koji jača ekonomsku poziciju Crne Gore na svjetskom tržištu.

- ✎ **Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028.**, predstavlja razvojnu strategiju kojom se utvrđuju pravci razvoja poljoprivrede i ruralnih područja za upravljanje poljoprivrednim resursima na dugoročno održiv način, obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena uz očuvanje životne sredine, unapređivanje životnog standarda stanovništva u ruralnim područjima i ukupnog ruralnog razvoja, te jačanje konkurentnosti proizvođača hrane.
- ✎ **Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027.godine** svojom vizijom predviđa ravnomjerniji regionalni razvoj i stvaranje uslova za život po mjeri čovjeka, zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji.
- ✎ **Nacionalna Strategija cirkularne tranzicije do 2030. godine** stavlja u fokus razvoj MMSP koja čine ključni faktor ka cirkularnoj tranziciji i predstavljaju pokretačku snagu u transformaciji privrede sa tradicionalno linearnog načina poslovanja u koncept novog integrisanog održivog i „pametnog“ razvoja.

Pored nacionalnih strateških dokumenata, osnov za definisanje politika i mjera za jačanje konkurentnosti MMSP podrazumijeva i ključne politike za primjenu najboljih praksi u Evropskoj uniji, pa su u tom kontekstu analizirani krovni dokumenti za podsticaj ekonomskog rasta, ubrzanja reformi i investicija u zemljama Zapadnog Balkana, kao što su: **Plan rasta za Zapadni Balkan, Evropski zeleni dogovor, Zelena agenda 2030**, kao i specifični EU finansijski programi. Generalni fokus sprovođenja ovih politika i programa je na podsticaju održivog i inkluzivnog ekonomskog razvoja, jačanju i izgradnji kapaciteta MMSP sektora, u cilju lakšeg pristupa jedinstvenom tržištu, programima finansiranja u EU, te ubrzanju integracija naše države u EU.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2. Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“ br.12/18) i Pravilnika o listi pravila državne pomoći – Prilog 7a.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati „status quo“ opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? Obrazložiti preferiranu opciju?

Povećanje konkurentnosti ima presudnu ulogu kako u kratkoročnom, tako i u dugoročnom privrednom razvoju, stvarajući snažnu i izvozno orijentisanu privredu, jačajući njeno integrisanje i prepoznatljivost na evropskom i svjetskom tržištu.

U kontekstu uspostavljanja stabilne i konkurentne privrede, implementacija Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu, predstavljajući čvrstu bazu za ubrzan proces diverzifikacije ekonomije i podrške sektoru mikro, malih, srednjih preduzeća i preduzetnika u onim segmentima privredne aktivnosti koja zahtjeva snažan set finansijskih i nefinansijskih podsticajnih mjera, kako bi se tržištu ponudili proizvodi i usluge dovoljno konkurentni da stvore dodatnu vrijednost i podstaknu pokretanje izvozne komponente biznisa.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede 2025. kao već prepoznat mehanizam, prilagođen aktuelnom trenutku, u kratkom roku daće snažne pozitivne rezultate. Programom za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu predviđeno je sprovođenje tri programske linije podrške:

1. **Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji;**
2. **Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu;**
3. **Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja.**

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).

- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.
- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.

Predmetnim Programom, odnosno pojedinačnim programskim linijama targetira se dalji podsticaj investicija, kroz ulaganja u adaptaciju proizvodnih pogona i nabavku opreme, prelazak sa linearnog na cirkularni model poslovanja, podrška ženama u biznisu uz obaveznu mentorsku podršku, kako bi se na najbolji mogući način zadovoljile potrebe crnogorske privrede.

Stremeći ka razvoju preduzetništva mladih, ekonomskom osnaživanju žena i osoba sa invaliditetom, posebne podsticajne finansijske i nefinansijske mjere podrške biće usmjerene ka ovim ciljnim grupama. Kako bi se podstakla razvojna komponenta biznisa i smanjile regionalne razlike, a istovremeno doprinijelo povećanju produktivnosti MMSP koja posluju u manje razvijenim opštinama Crne Gore, Programom su i ove godine predviđeni posebni intenziteti finansijske podrške usmjereni prvenstveno na razvoj manje razvijenih opština, shodno Indeksu razvijenosti jedinica lokalne samouprave.

- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).

Primjenom predmetnog Programa, nisu predviđeni troškovi za građane i privredu. Program upravo ima stimulativni efekat na privredu, odnosno poslovanje mikro, malih, srednjih preduzeća i preduzetnika kroz paket mjera finansijsko-nefinansijske podrške koji će pozitivno uticati na poboljšanje poslovanja privrednih subjekata i unapređenja njihovih preduzetničkih znanja i vještina.

- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Kao što je i objašnjeno kroz odgovor na prethodno pitanje donošenje Programa ne proizvodi troškove. Sredstva koja su predviđena za realizaciju projektnih aktivnosti u dijelu podsticaja investicija, prelaska sa linearnog na cirkularni model poslovanja, podrške razvoja preduzetništva žena i mladih doprinijeće stvaranju nove tržišne vrijednosti. Samim tim pozitivne posljedice donošenja propisa imaju znatno veće pozitivne efekte od troškova.

- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.

Primjena Propisa i paketa finansijsko -nefinansijske podrške koji isti nudi će doprinijeti osnivanju novih privrednih subjekata i otvaranju novih radnih mjesta, što će doprinijeti poboljšanju konkurentnosti proizvoda i usluga preduzeća kako na domaćem tako i na međunarodnom tržištu.

- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Što se tiče administrativne opterećenosti i biznis barijera, a u cilju što većeg rasterećenja privrednih subjekata, potpuno digitalizovan informacijski sistem biće u funkciji rasterećenja privrednih subjekata od momenta apliciranja do predaje zahtjeva za refundaciju, uz pribavljanje dijela neophodne dokumentacije po službenoj dužnosti, kako bi se doprinijelo smanjenju administrativnih barijera, a cjelokupan proces primanja i obrade podnešenih zahtjeva učinio što bržim i efikasnijim, što je bila praksa i u prethodnim godinama sprovođenja Programa.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Sredstva za realizaciju Programa u iznosu od 3.500.000,00€ obezbijeđena su u okviru budžetskih sredstava Ministarstva ekonomskog razvoja u skladu sa Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu (Službeni list Crne Gore, broj 11/2025 od 10.2.2025. godine.), sa sljedećih pozicija: Program 15 034: Podsticanje investicija i unapređenje konkurentnosti, Potprogram 15 034 002 Unapređenje konkurentnosti privrede, Aktivnost 15 034 002 002 Unapređenje konkurentnosti privrede kroz mjere finansijske podrške, pozicija 431 - Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru ukupnog iznosa, pozicija 431-9- Ostali transferi institucijama, u iznosu od 3.500.000,00€.

Intenzitet državne pomoći programskih linija će se usmjeravati poštujući princip kumulacije, odnosno zajedno sa ostalom pomoći koju dodjeljuju institucije sa državnog i lokalnog nivoa. Apliciranje u okviru pojedinačnih programskih linija podrazumijeva da privredni subjekat ne može po istom investicionom projektu aplicirati kod više javnih institucija, u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Za privredne subjekte koji posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% primjenjivaće se podrška koja uvažava regionalni aspekt i razvrstavanje jedinica JLS prema stepenu razvijenosti. Za privredne subjekte koji posluju u jedinicama lokalne samouprave čiji je indeks razvijenosti iznad 100%, nema uvećanja procenta podrške bespovratnih sredstava.

Kad je u pitanju intenzitet pomoći, isti je posebno definisan u svakoj od programskih linija, i to:

Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji - usmjerena je na sufinansiranje troškova adaptacije proizvodnih pogona i nabavke nove opreme uključene u proces proizvodnje za preduzeća koja obavljaju **podržanu djelatnost u okviru sektora C** Klasifikacije djelatnosti. Intenzitet podrške je:

Komponenta 1: u visini od 50 do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu ne manjem od 25.000,00 € niti većem od 150.000,00€ za preduzeća koja obavljaju **podržanu djelatnost u okviru sektora C** Klasifikacije djelatnosti. Takođe, za preduzeća:

- koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti,
 - koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i/ili mladih do 35 godina starosti, osoba sa invaliditetom,
- odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5% s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Intenzitet se može ostvariti po jednom od navedenih osnova.

Komponenta 2: (Novoosnovani privredni subjekti od 01.01.2025.god. do dana zatvaranja javnog poziva) u visini od 50% opravdanih troškova bez PDV-a, minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 15,000 € niti veći od 50,000 €.

Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu - podrazumijeva finansijsku i nefinansijsku podršku preduzećima u većinskom vlasništvu osoba ženskog pola i implementira se u okviru dvije komponente:

Komponenta 1 – za početnice u biznisu:

- U visini od 80% odnosno 70% iznosa ugovorene subvencije bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a (Ukoliko je traženi iznos do 10.000 €, preduzeće može ostvariti predfinansiranje u iznosu od 70%, a ukoliko je iznos iznad 10.000 € ili preduzeće ne želi predfinansiranje, može ostvariti refundaciju od 80%).
- Privredni subjekt koji dobije predfinansiranje je dužan da nakon dodijeljene subvencije pružaocu usluge isplati cjelokupnu vrijednost profakture/fakture, sa pripadajućim PDV-om.

Komponenta 2:

- Za privredne subjekte u vlasništvu žena od minimum 51% koje na dan zatvaranja Javnog poziva posluju minimum 3 godine i duže, u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a iznosa ugovorene subvencije u minimalnom iznosu 1.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.

Programska linija za podsticaj održivog zdravstvenog razvoja podrazumijeva ulaganja u osnovna sredstava – novu opremu direktno povezanu sa proizvodnjom odnosno pružanjem usluga, a koji su u direktnoj vezi sa osnovnom šifrom djelatnosti. Intenzitet podrške je u visini od 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 1.000,00€, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00€ bez PDV-a.

- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**

Finansijska sredstva se obezbjeđuju po principu refundacije, jednokratno.

- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**

Propisom ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?**

Sredstva su planirana predlogom Zakona o budžetu za 2025. godinu.

- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?**

Usvajanjem propisa neće se stvoriti osnova za donošenje podzakonskih akata.

- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?**

Implementacijom propisa indirektno će doći do povećanja prihoda za budžet Crne Gore kroz povećanje broja MMSP, otvaranja novih radnih mjesta, stvaranjem nove vrijednosti i sl., po osnovu korišćenja finansijsko podsticajnih mjera samom propisa.

- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**

Metodologija kojom se došlo do obračuna finansijskih izdataka/prihoda zasnovana je na praćenju utroška finansijskih sredstava za svaku pojedinačnu programsku liniju u okviru Programa tokom prethodnih godina, praćenju interesovanja privrede i njihovih zahtjeva za finansijskim sredstvima, eksternoj evaluaciji Programa i sl.

- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?**

Odluku o dodijeli sredstava donosi Ministarstvo ekonomskog razvoja, na predlog komisija, a informaciju o implementaciji podrške po svim programskim linijama donosi Vlada CG, sa prethodno pribavljenim mišljenjima i saglasnostima nadležnih organa, Ministarstva finansija i Agencije za zaštitu konkurencije.

- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

Tokom izrade propisa nije bilo primjedbi na dostavljeni tekst.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**

- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.**
Nije korišćena eksterna ekspertska podrška u pripremi predmetnog Programa. Program se od 2019. godine sprovodi kontinuiranom dinamikom.

- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**

Redovne konsultacije obavljamo sa predstavnicima privrede, preko Savjeta za konkurentnost tokom pripreme izrade samog Programa, uvažavajući primjedbe i sugestije u mjeri mogućeg i primijenjivog, sa ciljem unapređenja sprovođenja samog programa.

- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana.**

Glavni rezultati konsultacija i predlozi za unapređenje odnose se na smanjenje administrativnih koraka u ocjeni samih aplikacija, skraćanju vremena obrade pojedinačnih zahtjeva i isplate sredstava za refundaciju, potrebi za podrškom za unapređenje poslovanja u dijelu nabavke opreme i razvoja preduzetništva posebnih ciljnih grupa.

7: Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
Za sada nijesu prepoznate prepreke za implementaciju propisa. Propis se uspješno implementira duži niz godina.

- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
Upoznavanje i informisanje privrede kroz poslovna udruženja i organizacije o uslovima i kriterijumima za učešće u Programu kako bi se obezbijedilo da informacija o mogućnostima korišćenja finansijsko-nefinansijekih podsticajnih mjera bude dostupna svih zainteresovanim privrednim subjektima koji ispunjavaju uslove propisane Programom.

- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
Glavni indikatori prema kojem će se mjeriti implementacija propisa su broj podržanih privrednih subjekata, broj podržanih žena i mladih, povećanje broja zaposlenih, povećanje obima i vrijednosti prometa, poboljšanje plasmana na inostrana tržišta, i sl.

- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**
U svrhu sprovođenja kontrole namjenskog korišćenja sredstava, Ministarstvo ekonomskog razvoja, prije donošenja odluke o refundaciji, obavlja obavezan monitoring neposrednim uvidom na lokaciji poslovnih objekata podnosioca prijave, osim ako procedura sprovođenja programske linije isto onemogućava. Privredni subjekat dužan je da Ministarstvu ekonomskog razvoja i Agenciji za zaštitu konkurencije u svakoj fazi pripreme i realizacije aktivnosti koje su predmet podrške omogući namjensku kontrolu trošenja sredstava i uvid u finansijsku dokumentaciju, u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške. Izvještaj o realizaciji Programa će biti sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu Ministarstva ekonomskog razvoja. Evaluacija Programa će se obavljati od strane eksternih konsultanata. U skladu sa prirodom dinamike realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata, može obuhvatiti vremenski period nakon druge odnosno treće godine implementacije Programa za unapređenje konkurentnosti za 2025. godinu.

Datum i mjesto

02.04.2025.godine, Podgorica

Starješina

Nik Gjelošhaj, ministar

Nik Gjelošhaj